

DOMOLJUB

Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«. — Telefon 25-49. Stanje 38 Din za celo leto, za inozemstvo 60 Din. Posamezna številka 1 Din.

Prostor ene drobne vrstice v inseratnem delu stane 10 Din. — Naročnina inserate in reklamacije sprejema upravnica »Domoljuba«. — Telefon 29-92.

O нравni vzgoji

Ko je bil izvršen v Marseillu (izgovori Marzeju) strašni zločin nad našim vladarjem, je onemel od groze in gnusa ves svet, potem pa se je ta onemelost prelila v izraze globokega sožalja, gnušenja in najostreje obsodbe zločina. To je pač dokaz, da je po vsem svetu še dovolj globoko ukoreninjena krščanska pravost, kljub temu, da so jo mnogi skušali izpodkoptati, je to dokaz, da je vest, ki jo je Bog usadil v človeško dušo, vendar močnejša, kakor krivi nauki, ki dušijo in ubijajo v ljudeh krščansko pravost. Spričo takega zločina, kakor je bil izvršen v Marseillu, oblasti in vsi ljudje povprašujejo po naravnostnih krivcih, po tistih, ki so zločin izvršili, ki so bili z njim v kakšni zvezi, ki so sodelovali, pomagali ali nagovarjali na zločin ali kovali zaroto. To je povsem naravno in drugače biti ne more. Kdor pa na tak zločin skozi očala pravosti, ki jo uči katoliška Cerkev, pogleda še malo globlje, stvari do dna, kakor pravimo, pa vidi še veliko več. Krščanska pravost obsoja vsak zločin, n. pr. vsak umor, kjerkoli, kadar koli in nad komurkoli je bil storjen.

V času, ko vidimo, da se širijo razni krivi nauki, ko se razglašajo celo za junaška dela božji volji in božjim zapovedim nasprotna dejanja, ko n. pr. razni prevratniki požigajo cerkve, morijo cerkvene predstavnike in postavljajo za svoj glavni program uničenje Kristusove Cerkve in Kristusovih nauk, se

pač prerado dogaja, da zlasti mladina vsled svoje vihravosti in nemirnega duha vsrkava take krive nauke in jih sprejema in si jih postavlja za svoja vzvišena načela. Tako se lahko zgodi, da taka mladina postavi za svoj ideal to, kar ves krščanski svet imenuje in ima za zločin, za najgrši zločin, ki je in ostane v vsakem slučaju zločin. Krščanska pravost ne presoja zločina po tem, če zločin prinaša po naključju škodo ali korist, v njenih očeh je zločin vsikdar zločin in ostane zločin. Kdor pa presoja zločine po dvojni pravosti, po dobičkarški pravosti, ko je zanj junaštvo, kar ima krščanska pravost za zločin, ta ne pomisli, kako strašne posledice more imeti tako naziranje.

Kje pa je potem še pravilno presojevalno merilo? To vodi do strašnih нравnih zmešnjav in strašnih posledic za države in človeško družbo sploh. O tem bi si morali biti popolnoma na jasnem predvsem tisti, ki imajo opravka s šolstvom in šolsko vzgojo in z raznimi organizacijami. Le verskonravna vzgoja, ki ne pozna »pravosti po potrebi«, more tu zaježiti usodne in zmotne nauke. Kdor pa uči dobičkarško pravost, kdor se protivi verskonravni vzgoji, ta hote ali ne hote, vedoma ali nevedoma postaja skrivni zločinov, ki so plod take dobičkarške pravosti in ki jih krščanska pravost in ves pošten svet vsikdar in v vseh okolnosti ima za gnušne zločine! (Glasnik belgr. nadškof.)

voz pridelkov kupil nov klobuk in še kak meter kambrika za ženo ali otroke in tako je zopet brez denarja in brez pridelkov. To je slika, ki jo doživljamo v teh jesenskih tednih vsak dan in po vseh naših mestih.

Da, vsi stanovi so na boljšem. Drugi imajo vsaj svoja stanovska zastopstva, ki sicer ne vrše vseh svojih dolžnosti in nalog, a do neke mere vendar branijo in zastopajo koristi svojega področja, kmet nima danes prav nikogar. Kolikor je pač mogoče, skušajo sicer naše združne zveze z osrednjo zvezo na čelu zastopati interese našega kmeta, a kdo jih posluša, kdo se zmeni za njih sklepe, prošnje in zahteve.

Da, po pravici se lahko vpraša slednji kmet: »Zakaj šestnajst let po osvobojenju najmočnejši steber vse države še vedno nima svojega stanovskega zastopstva, svoje stanovske zbornice?« Kmetje vse države jo zahtevajo in prosijo zanj, pa smo danes ravno tam, kjer smo bili pred šestnajstimi leti. Če kdaj, potem bi kmet danes krvavo potreboval svobodno in resnično stanovsko zastopstvo, ki bi sestavljalo vsaj neobhodno potrebne gospodarske predloge za olajšanje »strašne krize«.

Š povešeno glavo in poln morečih skrbi pelje danes naš kmetič zopet domov svoj neprodan pridelek in sto vprašanj mu roji po glavi. Zakaj bi moral n. pr. dati skoro poln voz zelja, za katerega se je trudil prav vse leto, da bi mogel kupiti sedaj za izkupiček nov klobuk in kvečjemu še par metrov kambrika. Ali sta njegovo delo in njegova zemlja res tako brez vsake vrednosti, dočim na drugi strani ve, da mora plačati za kilogram sladkorja, ki ga lahko stisne v žep suknjiča, celih 15 dinarjev. Zakaj mora dati prav poln voz krompirja, da lahko dostojno obleče enega samega otroka? Kje so tu vzroki? Kriza, kriza, mu odgovarjajo prav povsod.

Prisedši domov, kmet svojega voza niti razložil ne bo več, kajti zapreči bo moral jutri ali pojutrišnjem vnovič ter vnovič poskusiti svojo srečo. Do denarja mora priti, kajti dolžnik in davkarja nočeta čakati in družina tudi ne more ostati čez zimo bosa. Joj, kako poniževalno je to prosjačenje, da bi mu vrgel kdo nekaj kovačev za žulje in za znoj vsega leta. Zakaj tega časih ni bilo? Ali je sedaj

Jesenska vprašanja

Jesen je in kmet pospravlja s polja še zadnje pridelke. Kako zadovoljnega obraza je vršil včasih to delo, saj je vedel, da prejema plačilo za vseletni trud in skrb. Čez leto je dobil za sproti od mleka in prodal je par telet, časih pa tudi kako kravo ali voliča, pa se je pretolkel do jeseni, ko je prodal skoro od vseh poljskih pridelkov vsaj po nekaj, po božiču pa še prašiče. Tako je dobil denar za večje potrebe, za popravila gospodarskih poslopij in za slično. In tudi truditi se mu ni bilo treba prav nič. Mesarji in drugi prekupeci so hodili na dom in če se je zdel kmetu cena prenizka, je kupiljo brez skrbi odklonil, kajti vedel je, da bosta prišla jutri dva druga.

Kako zelo se je spremenila ta slika v zadnjih letih, kljub temu, da se nekateri tako hvalijo, kaj so vse že naredili za kmeta! Ker ni na dom nobenega kupca, vodi kmet svoje živinčce od sejma do sejma, a povsod mu ponujajo manj. Ker davkarja in dolžniki ne čakajo, mu ne preostane drugega, kot da naloži svoje zelje, krompir, fižol itd. na voz in hajdi z njim v mesto. Kajti do denarja

mora priti. Vse dopoldne stoji potem pri svojem vozu, tudi še prve popoldanske ure, a ker ni kupcev, pelje še po ulicah in ponuja svoj z znojem prepojeni pridelek od hiše do hiše, a zaman. Marsikatera gospodinja bi sicer rada kupila 30, 40 zeljnatih glav, par vreč krompirja ali 10, 15 kg fižola, toda kako, če pa ni pri hiši tolikokrat niti treh kovačev. Iako pelje kmet proti večeru svoj pridelek s povešeno glavo zopet domov, po obrazu mu pa orjejo skrbi globoke gube. Če je imel pa ta ali oni vendarle srečo, je potem za poln

Ali so pljučne bolezni ozdravljive?

To nad vse važno vprašanje zanima naravno vse, ki bolehalo na astmi, katarju na pljučih, zastarelem kašlju, zaslušenju, dolgotrajni hrupavosti in hripju, pa doslej niso našli zdravila. Vsi teki bolniki dobe od nas

popolnoma brezplačno knjigo s slikami,

izpor. peresa gosp. dr. med. Guttmanna, bivšega žel-zdravilca v zavodu za tisekuro, o temi »Ali so pljučne bolezni ozdravljive?«. Da omogočimo vsakemu bolniku, da spozna vrsto svoje bolezni, smo se odločili v interesu popolnega blaga, odpustiti to knjigo na zahtevo popolnoma zastonj in poštne prosto. Napisati je samo dopisnico (frankirano z Din 175) in jo odpustiti na

PUHMANN & Co., BERLIN 395 Müggelstrasse Nr. 25-23 a.

Odobreno od ministrstva socialne politike, sanitetsko odobrenje S. Br. 2416 od 12. XII. 1933

RAZGLED PO SVETU

Ne pojde brez božje pomoči

Ameriški predsednik Roosevelt je v zadnjem času podal več izjav, iz katerih sledi, da po njegovem mnenju gospodarske stiske ne bo mogoče ozdraviti prej, preden duhovni ne bodo obnovljeni. V nekem listu o nalogah narodnega odbora za versko in gospodarsko obnovo je takole dejal: »Bogatejše življenje našega ljudstva je odvisno od poglobitve aravnih in duhovnih vrednot.« V pismu predsedniku tega odbora piše Roosevelt: »Z velikim veseljem in hvaležnostjo sem izvedel,

da so tri glavne veroizpovedi započele gibanje za versko in gospodarsko obnovo. Po vsem svetu niso omajani le gospodarski temelji, ampak predvsem aravni in duhovni. Odkritosrčno upam, da bo vaš oklic našel splošen in prisrčen odmev in da bodo ljudje pripravljeni se znova posvetiti božji službi. Kajti mi vsi v dnu svoje notranjosti čutimo svojo popolno nemoč sprito vprašanj, ki nas danes srečujejo in ki jih ne moremo rešiti brez božje moči in božjega vodstva.«

Atentati na vladarje

Strahovit zločin, čegar žrtev je postal naš kralj Aleksander, ni prvi v zgodovini; še pred njim je človeška zaslepljenost zahtevala celo vrsto žrtev.

Tako so ruski revolucionarji, ki so se imenovali »nihilisti«, 13. marca leta 1881 izvršili atentat na ruskega carja Aleksandra II.; ko se je označenega dne peljal v svojo zimsko palačo, so zagnali bombo pod njegov voz, ki je carja in voz kar raztrgala. Ze pred tem napadom pa so izvršili nanj že 5 neuspešnih atentatov.

Meseca julija leta 1900 je ustrelil anarhist Broschi italijanskega kralja Umberta v parku kraljevskega gradiča v Monzi.

Na nemškega cesarja Viljema I. sta bila izvršena dva atentata; pri drugem — leta 1878, — ga je napadalec Nobiling obstrelil, toda Viljem je vendarle ozdravel.

Avstrijsko cesarico Elizabeto je zabodel s pilo italijanski anarhist Luccheni 10. sept. leta 1898 v okolici Zeneve.

V Zedinjenih državah so umorili dva drž. predsednika: Abrahama Lincolna (leta 1865), ko se je vračal iz gledališča domov, in Mac Kinleyja leta 1901.

V Franciji pa sta bila umorjena predsednik Carnot leta 1894 v Lyonu, pred dvema leti pa predsednik Doumer, ki ga je umoril pri obisku neke razstave Rus Gorgulov.

AVSTRIJA

s Čiščenje se nadaljuje. Socialisti pobijajo z besedami kapitaliste kot ljudske krvose. V frimasonskih ložah pa sedijo s kapitalisti in branitelji kapitalizma za isto mizo. Združuje jih vez proticerkvenega in protiboznega svobodomiselnosti. Tako je v Franciji, tako je tudi bilo v Avstriji. Po februarški revoluciji, ki so jo priredili v Avstriji socialisti v zvezi s komunisti, pa so socialisti izginili iz frimasonske lože; ali so sami izginili, ali pa so jih meščanski svobodomisleci postavili pred vrata. Nekaj je tudi avstrijska vlada ukrenila proti frimasonski loži, kar ji ni všeč. Poslužila se je namreč zakona o društvih ter pošiljala v frimasonske lože zastopnike politične oblasti v svrhu nadzorstva. To je frimasonom, ki svoje delo najraje vršijo med 4 stenami pod varstvom naprožje tajnosti, jako neprijetno. Tako je

po vojni res vsa Grška zasajena z zeljem, ali je Egipt postal čez noč pokrit s senčnatimi gozdovi, ali je začela na Češkem naenkrat uspevati žlahtna vinska trta? Je že prav in res, da na Angleškem ne bomo mogli konkurirati ne z našo živino in ne z našimi mlečnimi izdelki, ker dobivajo te boljše in hitreje iz Danske, živino pa iz Južne Amerike in od drugod. Toda ne gre in ne gre nam v glavo, zakaj ne moremo izvažati niti v najbližje, to je v sosednje države in takih stvari, ki tam ne uspevajo in nikoli uspevale ne bodo? Tudi tu morajo biti neki vzroki in če so, tedaj so prav gotovo tudi sredstva za njih odpravo. Kdo jih raziskuje, kaj se je za njih odpravo ukrenilo in zakaj niso uspeli?

začelo frimasonsko delo v Avstriji vedno bolj usihati. To more biti državi in njeni pravilni ureditvi samo v prid. Frimasonstvo kot protivnik Boga in Cerkve ovira vsepovsod ureditev družbe in države po krščanskim načelom.

s Drobil. V Slovenjem Plajberku so pokopali skoraj 92 letno Marijo Križnar pd. Toninjo v Podnu. Živela je pod šestimi papri, pod tremi cesarji in tremi državnimi predsedniki. — V Goricih je umrla Marija Wiegele pd. Niemčeva. — Začetkom meseca novembra pride v Celovec nemški poslanik von Papan. — Za vojake bodo izdelovali posebne »Limiter« cigarete po ceni 1 groš (8 par) za komad. Dnevno dobi vsak mož 5 komadov. — Ceste čez Ljubelj, Podkoren in Jezersko so vsled snega zaprte. — Te dni prične delovati nova ojačena celovška radio-oddajna postaja.

AMERIKA

s Nov boj proti katoliški Cerkvi so pričeli mehiški marksisti in frimasoni. Vse katoliške šole in duhovnike so izgnali. Parlamentu mehiške države Zentaleca je bil predložen zakonski načrt, da se preimenujejo vsi kraji, ki imajo imena po svetnikih.

s Zanimiva katoliška manifestacija. Dne 27. septembra so priredile vse katoliške šole škofške nadškofije veliko manifestacijo po trgovskem delu mesta Čikago v svrhu propagande Legije sposobnosti (Legion of Decency), koje namen je odobravati in podpirati samo pravno neoporečne filmske slike. V sprevedu je korakalo nad 70.000 šolske mladine iz 280 farnih šol, 48 višjih katol. šol, 6 kolegijev in dveh univerz; gledalcev ob ce-

stah je bilo okrog pol milijona. Na odru je bila zbrana odlična družba častnih gostov: dva škofa, številno duhovščina, guverner Horner, župan Kelly ter zastopniki armade in mornarice.

s Razno. Plinska eksplozija se je pripetila Blazon premogovniku, 10 km južno od Kemmerer, Wyo. Dva premogarja ubila, 13 nevarno opečenih. V bolnišnici je tudi Slovenec Anton Kosec, ki pa bo okrevljal. — Za poškodbami je umrl v Clevelandu 63 letni Anton Germ iz Dobropolja pri Ribnici. — Istotam je umrl 52 letni I. Zupanc iz fare Ribno pri Bledu. — V St. Marys Pa. so pokopali 39 letnega Antona Zore iz Volčjih njiv pri Mirni na Dolenskem. — V Jolietu je odšel v večnost 64 letni Martin Slak iz St. Vida pri Stični. — V Indianapolisu Ind. je izdihnil Janez Vidrič.

DROBNE NOVICE

Zoprt je izvoljen za predsednika grške republike dosedajni predsednik Zaimis.

Dvajseti otrok se je rodil te dni neki družini v ameriškem Čikagu.

Znanega voditelja makedonskih komitov Vančo Mihajlova so turške oblasti konfirale v vasi Kastamuni.

Poslopje ruskega poslanštva v romunski Bukarešti je bilo te dni izročeno sovjetskemu poslanstvu.

Vse omejitve za uvoz lesa v Grčijo je odpravila grška vlada.

Nemčija je pripravljena skleniti mednarodni dogovor glede oboroževanja v zraku, je izjavil nemški general Göring v Belgradu.

Več španskih revolucionarjev je na potu v Rusijo prišlo v poljsko Varšavo.

Levičarski punt v Beliziji je zahteval 2500 mrtvih.

Ker se je razorožitvena pogajanja izjavila, bo Anglija znatno povečala svojo vojsko.

Do 100 in več dolebov pogine dnevno na neki nalezljivi bolezni v Ital. Benetkah.

Velikansko radio-postajo hočejo zgraditi hitlerjevci v okolici Berlina.

Poštno znamke iz svile uvedejo Japonci.

80 letnico rojstva je praznoval v Pragi znani socialistični pisatelj Karel Kautsky.

Občinske volitve v 28 velikih mestnih občinah se bodo vršile na Angleškem.

Po 16 letih je bil te dni vpostavljen pomorski promet med Romunijo in Rusijo.

Na dosedaj izgotovljeni dolžini 40 km je začela obratovati nova podzemna železnica v ruski Moskvi.

55 atentatov je bilo izvršenih po vojni na razne osebnosti, vladarje, ministre in druge politike.

90 milijonov oseb bo baje volilo letos v ruske kmetske in delavske sovjete. Volilna pravica je — javna.

Revolucija je izbruhnila v Siamu. Kralj se je baje že odpovedal prestolu.

BANKA BARUCH

15 Rue Lafayette, Paris

Odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kursu.

Vrši vse bančne posle najkvalitetneje.

Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: BELGIJA: No 2064-64 Bruxelles. FRANCIJA: No 1117-94 Paris. HOLANDIJA: No 1485-66 Rotterdam. LUKSEMBURG: No 5967 Luxembourg. Na zahtlovo pošljemo brezplačno naše ček. nakaznice.

Ško! Slomšek in prava vzgoja

Lepa je rodovitna dolina, polna sadonosnega drevja, še lepša je dežela, polna prav po krščansko vzgojenih otrok, ki po zgledu Jezusovem na pameti, modrosti in ljubeznivosti rastejo.

Potrebno je otroke doma učiti treh reči:

Prvič: moliti! Molitev je tudi otrokom zlati nebeski ključ. Matere, ne zamudite svojih otrok jutraj in zvečer k molitvi opominjati, očetje na glas naprej moliti; taka molitev bo otrokom jutranja zarja srečnega življenja. Molitev nedolžnih otrok je zlata vredna.

Drugič: delati! Človek je ustvarjen za delo, kakor ptica za letanje in riba za plavanje. Če iz mladega se je treba delu privaditi. Mali otroci naj se igrajo, odrasli naj delajo. Pridno delo lastnih rok, blagoslovi dobri Bog. Človek se ima toliko učiti, da prehitro nikoli ne začne, pa tudi nikdar ne skonča.

Tretjič: učiti otroke gladko ubogati. Le v mlinu se dvakrat pove. Četrta božja zapoved ima svoj poseben blagoslov. Tudi Jezus je bil svojim staršem pokoren.

Bog nas varuj vsake uime, posebno pa troje nesreč: skopih staršev, katerim se denar bolj smili ko pa otroci. Zanikrnih starišev, ki nimajo za otroke nobene prave skrbi in divjake vzredijo, Bog nas varuj slabo vzgojenih otrok: ti so največja nesreča. — Slomšek.

»Domoljub« se je boril za vse Slovence od začetka do danes; boril se je za naše svetinje, za vero in narodnost. Kdo se bo ta mesec boril zanj?

Slika z evharističnega kongresa v Buenos Airesu. Papeževega legata kardinala Pacellija je ob prihodu v Buenos Aires pozdravil sam predsednik argentinske republike general Justo (glej sliko) ter ga v državni kočiji odvedel v pripravljeno stanovanje.

Zgodovinska pariška revolucijska giljotina, ki je usmrtila več kakor tisoč plemičev, meščanov in revolucionarjev, je bila na javni dražbi prodana. Kupil jo je neki pariški kavarnar za 30.000 frankov. Postavil jo bo v svojo kavarno kot privlačno.

Vspominsko knjigo vsem, ki morajo služiti

Nevarnost za družine so slabe službe. Ne radi pomanjkanja posvetne, marveč radi pomanjkanja krščanske pravice pri hiši. Mnogoteri hlapec ima lepo plačilo, dobro kosilo, in misli, da je v nebesih. Mora pa hoditi v tujo goščo po drva, steljo, mora mejnike premikati, tujo zemljo priorati, ob nedeljah na cesti biti! Taka služba je nevarna! Dekli se v službi dobro godi: vrh svojega plačila še ponošeno obleko dobi. Ali gospodar je morebiti prešestnik, gospodinja nezvesta, sin razuzdan, hlapec malopriden. Ni strahu Božjega pri hiši, molitve ne poznajo. Še v cerkev hoditi ne dajo, kakor se pri gospodi in po mestih godi. Taka služba je nevarna, beži iz nje, kakor iz Sodome! Bolje doma pošteno cokolje nositi, kakor po mestih v mehkih solnih hoditi, pa brez poštenja. Veste kaj je storil egiptovski Jožef? Ste pa pošteno hišo našli, ostanite kakor sv. Cita. Goste službe, redke suknje.

Slomšek.

Prva slika z evharističnega kongresa v Buenos Airesu: Skupina duhovščine z vseh delav sveta

KAJ JE NOVEGA

ZAHVALA

P. n. upravi »Domoljub« v Ljubljani!

Podpisani pogorelec (pogorelo mi je dne 8. julija 1934) Leopold Vek, Sitož 5, Sv. Bolesni, hvaležno potrjuje prejem dne 9. avgusta letos poslanih Din 1000 ter se za lepo podporo kar najtopleje zahvaljuje.

Leopold Vek, s. r.

OSEBNE VESTI

d 40 let se župnikuje v Besneli pri Kranju g. svetnik Franc Ser. Pokorn. Bog ga ohrani še mnogo let!

d 70 letnice rojstva je praznoval te dni pisatelj Branislav Nušić.

d 60 letnik je postal oni dan g. Anton Golt, župnik v Srednji vasi v Bohinju. Bog živi g. jubikanta še mnogo let!

d 60 let je dopolnil znani slovenski pisatelj in pesnik Franc Kaver Meško. Bog nam ga ohrani še mnogo let!

»Obozdravnik

Dr. Jože Muster

se je preselil

na Novi (Turjaski) trg 4
Ordinacije od 8—14; 17—19

d 60 letnice rojstva je praznoval g. Lojze Dular, upravnik Glavne bratovske skladišnice v Ljubljani. Gospod naj mu nakloni še mnogo srečnih let!

d Šest križev ima še za seboj konzistorijalni svetnik g. župnik Fran Bratušek v Svetinjah. Bog ga živi še mnogo let!

d Dva Američana-novomašnika. Iz vrst Franciskove družine mariborskega frančiškanskega samostana sta izšla dva novomašnika, ki jima je podelil prevzvišeni knezoškof dr. Ivan Tomažič ono nedeljo v škofijiški kapelici mašniško posvečenje. Mladi pater Leonhard Bogodin je rojen v Čikagu, njegovi starši pa so doma iz Cerkelj ob Krki. Dne 28. oktobra je pel v rodnem kraju svojih staršev novo mašo. P. Marcel Marinšek je rojen v Clevelandu, njegovi roditelji pa so iz Sv. Helene pri Ljubljani. Tudi on je prvič stopil pred oltar isto nedeljo v rojstnem kraju svojih staršev.

DOMAČE NOVICE

d Nova vlada g. Usunoviča je v bistvu popolnoma ista, kakor je bila prejšnja. Razlika je le v tem, da je vojno ministristvo prevzel bivši predsednik vlade general Peter Živkovič, ministra brez listnice pa sta postala bivša ministrska predsednika dr. Voja Marinkovič in dr. Milan Sršnik.

d Novo zasedanje narodne skupštine in senata se je začelo te dni. Izvoljeno je bilo staro predsedstvo brez vsake izpremembe.

d Novi senatorji. V smislu ustave bo na prihodnji seji senata izžrebanih 23 senatorjev, to je polovica vseh izvoljenih senatorjev, katerim po triletni dobi mandat ugašne. Nove volitve senatorjev morajo biti najkasneje do 6. januarja. Senatorje izvolijo narodni poslanci, banovinski svetniki in predsedniki občin.

d Vse zabavne prireditve, tudi zabavne igre (kvartanje, biljardiranje itd.) so prepo-vedane do 21. novembra, dokler traja globo-ka žalost. V tem času so dovoljene le prire-ditve resnega značaja, gledališke in kino pred-estate, koncerti, sejm in sestanki, toda brez godbe in zabave.

d Znani hribelazec Jože Čop je prejel po-sebno zahvalo naše kraljice Marije, ker je razobesil v znak žalosti za blagopokojnim kral-jem na vrhu Triglava črno zastavo.

d Dne 28. oktobra je poteklo 16 let, od-kar obstoja češkoslovaška republika. Moderno urejeni in modro vladani bratski državi naj-iskrenejše čestitke!

d Sklad dveh milijonov čeških kron je ustanovila češkoslovaška vlada v počastitev spomina na umorjenega kralja Aleksandra. Iz tega sklada bo 20 jugoslovanskih dijakov prejemale ustanovo, da bodo lahko študirali na Češkoslovaškem.

d V Jugoslaviji za atom. Begunci iz Av-strije še vedno prihajajo. Sicer ne pogosto in vsak dan, vendar jih iz Maribora pošiljajo vsak teden v Varaždin. Oni četrtak je prišla čez mejo na Koroškem skupina. Tri žene s skupno devetimi otroci. Vse tri imajo moze že v varaždinskem taboru. Pribežali so takoj po zloemu vstaju. Sedaj so prišli za nji-mi še žene z družinami. Vsi otroci so še ne-dorasi, onega je mati pripeljala do meje celo v otroškem vozičku, na našo stran pa ga je prenesla v naročju.

— Pri ljudeh, ki so pobiti, utrjeni, nesposobni za delo, povzroči naravna »Franz-Josef« gretnica prosto kroženje krvi in zviša zmoglost za misli in delo. Vodilni kliniki dokazujejo, da je Franz-Josef voda odlične vrednosti kot sredstvo za odprtje črev pri duševnih delavcih, slabotivčnih in ženskah.

d Potrebno opozorilo. Listi objavljajo pol-uradni poziv občinam, da občine in druga društva počakajo s svojimi sklepi o postavitvi spomenika blagopokojnemu kralju, dokler se ne uredi vprašanje postavitve splošnega spo-menika narodnega priznanja in hvaležnosti do kralja Zdravila. Umetniški spomeniki, ki bi bili dostojni velikega kralja, so dragi in v teh težkih časih jih ni mogoče postaviti s skromnimi sredstvi posameznih občin in dru-štev, temveč le s skupnimi sredstvi vsega na-roda.

d Ljudsko čitalnico so otvorili z novem-brom za svoje člane v celjskem Domu. Čital-nica je odprta ob nedeljah od 8 do 12 v fan-tovski sobi.

d Velik padeč slušateljcev zaznamuje lo-tos Ljubljanske univerze. Visoka šolnina in težke prehranjevalne razmere!

d Kmočki maganin, nova manufakturna trgovina v Ljubljani, Krekov trg 10 (nasproti Mestnega doma). Ako hočete dobro blago in poceni, potem obiščite nas in prepričajte se. Naše geslo je: Mali dobiček — velik promet!

d 50.000 frankov je daroval za belgrajske reveže francoski državni predsednik Lebrun.

VINA

dolenjska, štajerska in sploh vseh vrst, kupite pri

CENTRALNI VINARNI v Ljubljani

d Voljeje črešnje niso grozdje. Dve deklici, 14 letna Marija Vladović in 13 letna Roza Vla-dović iz vasi Kottenice v Dalmaciji sta šli zgo-daj zjutraj za živino na Mosor. Naleteli sta na neke grozde z črnimi jagodami. Mislili sta, da je to grozdje in sta pričeli trgati jagode in jesti. Nekaj grozdov sta shranili v košarico in se nato podali domov. Tam sta jagode ponu-dili 63 letni Luciji Vladović, ki jih je tudi za-vžila. Te jagode so bile voljeje črešnje in je ta strup znan v zdravilstvu pod imenom »Bella dona«. Očesni zdravniki ga uporabljajo za šir-jenje zenic. Deklicama so se kmalu začele šir-riti zenici in začeli sta blesti. Tudi starša je začutila bolečine v glavi in posebno v očeh. Deklici so prepeljali v splitsko bolnišnico, kjer nimajo dosti upanja, da ju ohranijo pri življenju. Starša je ostala v domači oskrbi in njeno stanje ni nevarno.

Pri vsaki prirodni mineralni vodi je glavno, koliko ima raznih zdravil-nih sestavin. Čim več jih ima, več veja! Radenski Zdravilni vrelci jih ima preko 20, poleg težkih kovin, ki so bile v njem ugotovljene, imajo leto in katerih nima nobena druga mineralna voda v Jugoslaviji. Zato pa je Radenski Zdravilni vrelci za zdravlje tako koristen in tako izbornega okusa. Primerjajte analizo drugih mineralnih vod z Ra-denskimi, pa se boste takoj odločili ter odslej vedno in povsod zahtevali izrecno Radenski Zdravilni vrelci. Zahtevajte obirno brošuro o Radenski pri upravi Zdravilišča Stitane Radenci.

d Več učiteljev kakor učencev ima pu-škarska šola v Užicah. V to šolo se ni prija-vilo dovolj učencev in zato obeloji sedaj samo še četrti razred, ki ima štiri učence, učiteljev pa je šest.

d Če človeka napada bolezen, ni vsako prvo zdravilo, ki je pri rokah, dovolj dobro, da si organizem odpomore. Vzeti je treba res preizkušen lek. Tudi za perilo moramo vzeti v roke čistilo sredstvo izredne čistilne moči in izdatnosti, če hočemo, da bo zopet čisto in belo kakor novo. Zlatoreg-ovo milo ne trpi nobene nesnage. Ljudski glas: »Le Zlatoreg milo da pelo perilo!« se je vedno izkazal kot pravilen. V svojo lastno korist zahtevajte pri svojem trgovcu vedno izrecno le Zlatoreg-ovo milo!

d En milijon jeje je porabil del angleške-ga vojnega brodogja, ki se je letos mudilo v jugoslovanskem morju. Vso to zalogo so ku-pili Angleži pri nas.

d Angleško vojno brodogje je odplulo. Te dni se je v luki Tivat zadnjikrat zbrala celo-kupna skupina angleške sredozemske flotije, ki je letos imela vaje v Jadranskem morju. Okrog 30 velikih vojnih ladij je dvignilo sidra in odplulo na otok Malto, kjer je oporišče an-gleške sredozemske mornarice.

d Zagrebški župan Erber je polovico svo-je plače za oktober daroval za mestne reveže, polovico pa za nezaposlene delavce.

d Blizu Arada v Rumuniji je policija za-prla dva sumljiva človeka, ki sta baje name-ravala izvršiti atentat na rumunskega kralja Karla pri njegovem povratku iz Belgrada.

d In je videl, kako požirajo krave ban-kovce... Posestnik Miha Završan v Selu pri Krnelcu je krnil živino. Pri sebi je imel de-set tisočakov, ki jih je dobil za njivo, katero je prejšnji dan prodal, da plača dolgove. Ko je čez dve uri hotel prešteti denar, ga ni bilo nikjer. Preiskal je vse okrog hiše, a zastoj-Nazadnje je šel pogledat še v hlev in tam je videl, kako požirajo krave med krmo zadnje kose bankovcev po tisoč dinarjev.

d Že šest mesecev stoji železolivarna na Muti. Okoli 200 delavcev, ki so živeli od dela v tovarni, životari v največji bedi in siromaštvu. Zdaj se buje, da bo tovarna na Muti sploh opuščena.

d Vinski pridelalec pred sto leti. Slevni letopisec Peter Dajnko je bil župnik in dekan pri Veliki Nedelji blizu Ormoža od leta 1831 do 1872. V zanimivi in vzorni kroniki piše tudi to-le: Leta 1834 je bila cela zima brez snega in tako topla, da so na južni strani hišnega zidovja marelice in breskve že v januarju ocvetele. V februarju se je začelo v vinogradih kopati, koncem marca je trta pogrnala močne robačec — poganke, 20. aprila so se razvijali grozdčiči, med 20. in 30. majem so krasno cveteli, v začetku junija so bile jagode mehke, v sredi avgusta v peščenih legah grozdje zrelo, v septembru splošna trgatava. Vino je bilo sladko bolj kakor med, a je kmalu po vreli dobilo okus pristnega žganja; v južno ležečih toplih kletah in zaradi nepravilnega ravnanja se je mnogo vina pokvarilo, ni bilo vžitno. Ako si dobro ohranjeno vino pri ognju segrel in na površju vžgal, je gorelo s plavim plamenom. — Tudi letos imajo nekatera vina 25 do 28 stopinj sladkorja.

d Ako hočete, da vera Jezusova sopot zavlada v javnem življenju, ako hočete, da rešimo pogube našo domovino, bodi prva naša skrb, da katoliško časopisje raste in ovete. In sad ne izostane.

d Po novem pravilniku bodo izdajala občinska oblastva potrdila, da so kmetije v snižju uredbe o zaščiti kmetov, samo onim kmetovalcem, ki so voljali kot kmetje že za časa svoje zadolžitve.

d Kakor pri nas pred sklerikalno dobo. V kratkem se bo v Zagrebu vršila razprava proti zagrebškemu trgovcu Leonu Fogliardiju, ki ga je državno tožilstvo obtožilo 149 primerov odušne obresti. V Nikoličevi ulici je imel zakonito zastavljališče in je posojal ljudem denar. Izkoriščal je bedo na najokrutnejši način in je zahteval naravnost nezasišane obresti. Kako je ta pijavka drla ljudi, je razvidno iz naslednjih nekaj primerov: 5000 Din je posodil na tri mesece za 1500 Din obresti, 5500 Din na tri mesece za 3000 Din obresti, 950 Din na en mesec za 400 Din obresti, 300 Din na en mesec za 350 Din obresti itd. Obtožnica navaja 149 takih primerov. Pri Fogliardiju so iskali kredit ljudje najrazličnejših stanov. Zanimivo je, da so bili med njimi celo šolani ljudje.

d Povest o ukradeni kravi. Posestnik Jožef Mejani iz Vrhol je oni dan prestrašen pribežal iz hleva v hišo. Manjkala mu je pri jastih njegova najlepša krava, 1600 Din vredna sivka. Iskali so jo zama okrog hiše in hleva ter naposled žalostni ugotovili, da si jo je pri-avojil neznan tat. Ker pa je bil kmalu zatem v Mariboru sejem, je posestnik pravilno sklepal, da se bo skušal tat tam izbežati krave. Domača gospodinja se je zjutraj peljala iz Vrhol z avtobusom v Maribor. Ko so se vozili čez most, je Marija Mejani vsa presenečena zapazila med tropo živine, ki so jo gnali sejmari, svojo sivko. Šla je potem za kravo in gonjačem do sejmišča, kjer je poklicala na pomoč stražnika. Na policiji se je pojasnilo, da je med tem neznan tat kravo že prodal posestniku Francu Sagadinu iz Ptujске gore. Kupčijo sta sklenila v Hočah in Sagadin je prodajalcu v dobri veri naštel za kravo 822 Din. Prodajalec je imel celo potni list, ki ga je pod lažno prevezo, da je pravi potni list izgubil, izma-

ŽE 50 LET

uporablja na milijone ljudi v domu in na delu

KREMO ZA ČEVLJE

Šmol-pasta

ki vsebuje pravi terpentini in je dvakrat tako izdatna kot cenene vodene kreme.

Pri mokrem in hladnem vremenu vzamite

Šmolovo gumitrano

mast za usnje, ki napravi usnje prožno in nepremočljivo.

mil v Hočah na občini. Sagadin je gnil potem kupljeno kravo v Maribor, kjer je presenečen zvedel, da je kupil ukradeno živino.

d Nekaj številc o obisku največjega splitskega kopališča. Letos je imelo kopališče na Bačvicah mnogo lepih dni in so se kopaleci mogli kopati skoraj vsa kopalno dobo. Največji obisk je bil meseca julija, ko je kopališče obiskalo 36.000 kopalcev. Letos je bilo v kopališču 10.700 kopalcev več kakor lani. Na Bačvicah pa se kopljejo večinoma samo tuji in te številke kažejo na močan tujski promet v Dalmaciji. Domačini in tudi še drugi tuji pa se kopljejo obenem še na nešteti drugih kopališčih v bližini Splita. Vsa ta kopališča so bila vso dobo nabito polna. Na Bačvicah pa so se kopali tudi pred pričetkom splošnega kopanja. Ker je vreme v Splitu lepo, je še zdaj znatno število kopalcev.

d Ne izvajajte mirnega naroda s poviškom cen kruha? Zagrebško tržno nadzorstvo priča, da bodo peki v kratkem podražili cene kruha, kakor so napovedali tudi že sami. Naša letošnja žetev pšenice je namreč bolj šibka, povrh tega pa sklepamo še posebne pogodbe z Nemčijo, Avstrijo in Češkoslovaško za izvoz okoli 2.000.000 met. centov pšenice, tako, da bo ostalo za našo prehrano in setev okoli 20 milijonov met. centov, medtem ko potrebuje mo okoli 22.500.000 met. Primanjkljaj bo treba kriti z drugimi žitaricami, zlasti s koruzo, kar se bo pa poznalo pri ceni moke.

d Iz občinske službe je bil odpuščen upravnik belgrajskega občinskega trošarinke urada, Mihajlo Veljković, ker je preiskava ugotovila, da je podpiral tihotapce in obično oškodoval za milijonske zneske.

d Opozarjamo cenjene čitatelje, ki bolehalo na boleznih srca, jeter, ledvic, žolčnih in želodčnih kamnih, da uživajo stalno Račevski Zdravilni vrelec, ki je tudi izborna pijača sam zase ali pomešan z vinom.

n Suerbe-Zadobrova, Dram, odsek »Pevskega društva« priredi v nedeljo, 4. nov. ob 3 pop. v Rokodelskem domu žaloigro »Milnar in njegova hči«.

NESREČE

d Popolnoma je zgorel vinski hram v Rifniku, last posestnika Gradiča iz Podgorja pri Sv. Juriju ob južni železnici.

d Hiše z gospodarskim poslopjem so uničile ognjeni zublji posestniku Jakobu Frasu v Čermiljenaku pri Mariboru.

d Šest vreč suhih gob je zgorelo te dni dni v skladišču tvrdke Sever v Ljubljani. Tvrdka je za škodo zavarovana. — Tudi naši kmetje naj primerno zavarujejo vse svoje imetje!

d Stanovanjske in gospodarske poslopje je uničil požar posestniku Janozu Nemcu v Gorišnici na Dravskem polju. — Naslednji dan je izbruhnil požar pri posestniku Osvadu Horvatu v Dornavi.

d Sredi ceste je zgorel avtobus Josipa Kosa iz Novega mesta. Popotniki so se pravočasno rešili.

d Kozolec-dvojnik je zgorel v Dešči vasi pri Žužemberku. Gospodar Anton Majer je hotel rešiti izpod kozolca voza, goreča streha pa se je nanj zrušila in dobil je hude opekline po vsem životu.

d Velika senena uta je zgorela v Račah. Last posestnika Ivana Koobeka. Požar je zaletel najbrž iskra iz lokomotive, ker je stala uta poleg železniške proge.

d Hlev z gospodarskim poslopjem in avtobusom je postal žrtev plamenov v Voseku pri Mariboru. Zgorel je tudi lep konj. Posestnik Pichler ima nad 50.000 Din škode.

d Smrtina nesreča dalmatinskega župnika. Dalmatinski župnik don Bone Doneli, starček 76 let, je prišel iz Makarske, kjer je zadnja leta živel v pokoju, na obisk k svojemu nečaku v Vitez-Hankumpanju. Sel se je sprehajati ob železniški progi. Hodil je čisto blizu tračnic. Ker je bil čisto gluha, ni slišal vlaka, ki je prihajal za njim. Naenkrat ga je udarila lokomotiva na ramena in ga vrgla daleč na nasip. Ubogega starčka so prenesli k njegovemu nečaku, kjer je kmalu izdihnil. Pokojni župnik Doneli je bil vzoren duhovnik. Skromen v vsem svojem življenju ni veliko posegal v javnost. Bil je pravi domoljub. Za časa političnih bojev proti italijancem v Dalmaciji je stal odločno na strani narodnih voditeljev. Mnogo je sodeloval pri katoliških listih, katere je izdatno podpiral. Bil je med prvimi, ki so usilovali in gneto podprli »Katoliški dnevnik«. Blag mu spomin!

d Nenavadna smrtina nesreča se je pripetila v Cvetkovcih. 30 letna Ivanka Ozmeč je šla prati v bližnji potok perilo. Ker je dolgo ni bilo domov, so šli domači v skrbnih pogledat. Po dolgem iskanju so jo našli v bližnjem tolmunu utopljeno. Pri pranju ji je najbrž postalo slabo, omahnila je naprej ter utonila v tolmunu.

d Smrtina nesreča na lovu. V nekem gozdu v bližini Slavonskega Broda je prišlo te dni do hude nesreče. 40 letni Andrija Jerković in 45 letni Tošo Mezić sta šla zjutraj na lov in lovila vse dan do večera, toda sreča jim ni bila mila. Šele ko sta se zvečer vračala domov, je prekrizal njuno pot zajec. Mezić je brž snel puško in ustrelil, toda krogla je namesto zajca zadela Jerkoviča. Jerkoviča so prepeljali v bolnišnico v Brod, toda vsi napori, da bi mu rešili življenje, so bili zaman.

d Smrtina se je ponesrečil v hrvaškem premogovniku Mirna pri Koprivnici bregli rudar Janez Mastak, doma iz Bukovja v Sloveniji.

d Zepet se je pripečila rudarstva nesreča v Vrški Čuki pri Zepčarju. V rovu je tasulo skupino rudarjev, pri kateri se je nahajal tudi rudarški inženjer. Dva mrtva rudarja so se izkopali izpod ruševin. Smrti se je domnil cel roj, zato je bilo reševalno delo oteženo.

d Pri padcu si je zlomila tihnik Perat Marija iz St. Vida pri Sečini.

d Lokomotiva je do smrti povzela 24 letno postrtelno Ivanko Kvasco in Božne doline pri Ljubljani.

d V plitvi vodi je utonil na Spodnji Polskavi 79 letni prevlačnik Mihael Skodž.

d V posečku je našel smrt 79 letni posestnik Ivan Piri iz Leskova pri Pragerskem.

d Nesreče. Pri nabiranju drv je padla v jamo in si zlomila nogo posestnica Pungartnik Jera s Frankovega pri Celju. — Pri padcu s drevesa si je zlomil nogo 24 letni kizjavničarski pomočnik Maks Dovč v Tomalovem. — Pri padcu si je zlomil nogo 18 letni minarski pomočnik Alojzij Simončič v Ljubljani.

d Do pasa v vreli vodi. V mariborski tekstilni tovarni v Melju je 29 letni pomočnik delavce Karel Golnar spriviljal blago v kad z vročo vodo. Naenkrat pa je pri delu označil ter padel v njej stoječo kad. K sreči je priletel na nogo, običal pa je do pasa v vreli vodi. Došlo je zelo hude opekline.

NOVI GROBOVI

d Pravi oster tudi vi! Na Solaku je umrl nagle smrti Franc Podolschnigg, tovarnar usnjat in čevlji lupac v Slovenjgracu. — Na Breznici je zapustil solmo dolino Egidij Schiffrer, okragel solski nadzornik. — Na Poljniku je poravnala Rozalija Kovič, sestra tamkajšnjega g. šolarja. — Na Gomili pri St. Vidu je umrl benediktina posestnik Trontelj Miha. — V Mariboru je odšel v večnost Avgust Jelen, gimnazijec. — Na Čatežu ob Savi je umrla Jeaneta Mihelič, roj. Svoboda, vdova po okrajnem sodniku. — V Verčah je odšel v bledeno večnost Ivan Trpin, delovodja verške tovarne v pokroju. — V Vipavi je umrla mama Petričeva, p. d. Ovarjeva na Hrivu. — V Ljubljani je umrla Marija Golč, roj. Goršek. — Naj podivja v miru! Preostale tolaži Bog!

Stari milijarder štokholmski, gospodarski petrokeja, ki je že 90 let star, v vsako zimsko in toplejšje kraje. Tudi letos je se odpotoval v perzimovališče v Ormond Beach v Kaliforniji. Kjer se ga obkroži poročevalski listov.

Franc Kunej, Poljak 18 pri Podsedri je obhajal lanske leto v krogu svojih otrok in so-rodnikov 70-letnico svoje starosti. Letos, dne 14. oktobra je pa njegova blaga soproga Terenija Kunej obhajala 70-letnico svoje starosti. Čestitamo jima ter želimo še na mnoga leta. Vseživljenjski naj je biti in blagoslov!

Na obrežju Washingtonskega jezera se je narodilo toliko divjih gnač, da skoro natolpne nebo, če vse neandoma vzlete.

RAZNO

d Tolažba zapuščenim bolnikom. V ljubljanski bolnišnici leži marsikak bolnik z dečeto, ki nima v Ljubljani nobenega poznanega. Te ko mu de, ko vidi, da prihajajo druge bolnike obiskovat prijatelji in znanci, on sam pa se dobi obiska od nikoder. Karitativna zveza pozivlje in prosi, da svojci, ki imajo v ljubljanski bolnišnici kakšnega bolnika, pa zaradi oddaljenosti ali drugih težav ne morejo do njega, javijo takega bolnika. Karitativni pismu, ki bo poskrbela, da mu člani ljubljanskih karitativnih organizacij prinese s svojimi obiski malo tolažbe in razvedrila.

d Duhovne vaje za dekleta se bodo pričele v Mali Loki pri Ihanu 8. novembra tveber in končale 7. novembra sputraj. Ali bi se bilo prav, ko bi prav sedaj, v mesecu, ko se tako živo spominjamo smrti in življenja po smrti, tudi ve v duhovnih vajah poskrbele za svojo dušo? Priglasite se kar po dopisnici na naslov: Dom Brezmadežne, Mala Loka pri Ihanu, pošta Domžale.

Rekord v letalski naglici. Italijanski letalec Angello je s posebnim letalom dosegel hitrost 710 km na uro. To je naravno hitra hitrost.

Naročajte in čitajte naše katoliške liste: »Slovenca«, »Domoljuba« in »Bogoljuba«! V vsako katoliško hišo katoliški časopis!

PO DOMOVINI

Franjo Neubauer:

Jesen na grobeh

Ali ljubiš liste vele
hladni, ostri piš?
Mar o lepših dneh pomladnih
ž njimi govoriš?

Nje še vedno toplo ljubi
pesmi moje glas,
ki odpal jim je pomladni
in jesenski kras.

Padli v stan so hladni, temni,
tam ležé, molčé,
moja pesem pa jim poje,
kar v srcé.

Piš preneha, spev umolkne,
grob ostane nem.
Sam ostanem s tugo svojo,
k dragim več ne smem.

Cujem pa, da glas prihaja
z nebnih mi višav,
da tam gori na vse veke
ne umrè ljubáv.

Mrtvim kliče vsem in živim,
ki jim je hudó:
»Smrti bridke in ločitve
nekaj več ne bóla

Prosvetna vest.
(Nova Oselica.)

Člani našega prosvetnega društva se zelo pridno gibljejo. Drugo nedeljo, 18. novembra, vprizore znano Tone Kušarjevo igro: »Izpod Golice«. Pridite pogledat! V prenovljenem domu boste še bolj čutili, da tudi tu ob meji poznamo slogo in požrtvovalnost.

Iz zagrebške torbe.
(Zagreb.)

Zagreb je kot mravljikišce. Kakor živa reka drve ljudje na vse kraje. Samo od 2 do 5 zjutraj so ulice prazne — sedaj, ko nima svet denarja, da bi polnil kavarne. Pa se v tem vrvežu vendar pozna, da je prišlo šolsko leto. Nekaj tisoč akademikov že zaleže. Tudi naši slovenski postavijo svoje število. Manj kot 200 jih ni nobeno leto v Zagrebu. Predvsem študirajo na kmetijskem in živilozdravniškem oddelku. Kako pa živi tak študent? Z dobrimi denarji se dobro živi! A dober študent nima denarja, zato pa ima celo zimo pasje dneve. To je umetnost, prebiti se skozi cel mesec z 250 dinarčki! Pa se

naredi tudi to. Seveda: zajirka nič, večerja le ob pomembnejših prilikah. Sreča zanj, če dobi stanovanje v dijaškem domu za kakih 60 Din mesečno. V četrtek je končal svoje »stežave« g. Pavle Bohinec, ki je študiral za lekarnarja. Bil je neumoren zidar slovenskega katoliškega življenja. Mirko v »Miklovi Zali«, Slehernik... duša našega dramatskega življenja. Pri Svetem Roku še to nedeljo — nič. Vedno se napoveduje, nikdar ne izpolni.

Igra narave.
(Primskovo pri Littiji.)

Zadnje tedne smo imeli krasno vreme. Prvi sneg nas je sicer nemalo presenetil, a tudi ta je kmalu izginil in nastopilo je zopet lepo vreme. Toplota je tolikšna, da sadno drevje zopet cvé. Na sadnem vrtu g. Kastelica iz Oteči vrha (fara št. Vid) cveto slive in jabolane kakor aredi pomladi.

Žalostna vest.
(št. Jurij pri Grosuplju.)

Dne 18. okt. je umrl 63-letni Gačnik Anton, posestnik in čevljar v št. Juriju. Pred dvema leto-

ma je bil operiran ter je potem vedno bolehal. Pokopali so ga na domače pokopališče. Na zadnji poti ga je spremljalo gasilno društvo št. Jurij, katerega redni član in prejšnja leta tudi odbornik je bil. Na grobu mu je govoril tov. Remic. Društvo mu je poklonilo tudi nagrobni venec. Bil je odločen krščanski mož ter naročnik »Slovenca« in »Domoljuba«. Zapušča ženo in odrasle otroke. Bog mu bodi milostljiv sodnik.

Igra.
(Šmarje pod Ljubljano.)

V nedeljo, 4. novembra ob 15 bodo v cerkveni dvorani vprizorili igralki prosvetnega društva iz Sostrega igro »Našo kri«, dramo iz francoskih časov v štirih dejanjih. Igra prav nazorno pokaže življenje našega kmečkega ljudstva, ko so bili še Francozi v naših krajih, zato toplo priporočamo, da si jo ogledate. Predstava bo samo ob 15. Vstopnina navadna. Pridite vsi!

Morda ne veš,

da se pivo omenja že v egiptovskih spisih, ki so stari nad 3000 let;

da pridobivajo banane po vsem svetu in sicer 40 raznih vrst;

da imajo v eni izmed številnih londonskih šol prave okostnjake, postavljene v raznih pozah, s katerimi nazorno kažejo učencem posledice nepravilnega držanja života pri učenju;

da anglikanski cerkvi primanjkuje duhovnikov. Letos je 1600 praznih mest;

da so v mestu Birmingham od 1633 šoloobveznih otrok našli samo 68 takih, ki ne gredo nikdar v kino, 601 enkrat v tednu, 120 dvakrat, vsi drugi pa po večkrat. Ali se je potem čuditi, da je tako na svetu kakor je dandanes?

da je angleške morske obale nad 8000 kilometrov, ki pa je zastražena samo z 800 stražniki;

da imajo kuno erglje, ki jih slišimo včasih tudi v radiju, tisoče pišali, od tako obširne, da bi dorasel človek lahko zlezal skozi, in pa nič večje, kot je navaden zobotrebec. Stanejo pa do 2 milijona dinarjev, zato jih ima le redko kateri kino;

da je v Berlinu nad 300.000 prebivalcev, ki pravijo, da ne pripadajo nobeni veroizpovedi, a to samo zato, da jim ni treba plačevati nobenih prispevkov,

Gustav Strniša:

Zemlja rešiteljica

(Nadaljevanje.)

10.

Angela je postala najemnica Ankine trgovine. Mencej ji je preskrbel nekaj posojila v hranilnici. Hvaležna je prevzela podjetje in se pridno lotila dela. Šlo je. V delu je skušala najti uteho in v sldni ponižni molitvi.

Pručka se je večkrat pri nji oglasil. Vedno ji je povedal kakšno veselo in se potrudil, da bi jo pošteno razvedril, toda ni se mu posrečilo. Včasih se je res malo nasmejala, a do pravega veselja je ni mogel pripraviti in to ga je kar bolelo, saj bi bil tudi sam srečen, če bi videl, da se je potolažila. Včasih ga je še celo grizla misel, da se dekle muči in trpi zavoljo Tomaža, saj je nakanje le oče njenega otroka. Toda motil se je. Angela je trpela ker si še vedno ni mogla odpustiti kar je zakrivila, čeprav je bila sicer že dokaj pomirjena.

Njen sinček Andrejček je pa strica Pručko imel kar rad in zelo dobro sta se razumela, saj je stric znal povedati toliko segavega in ga pozibavati na kolenih, da je deček kar norel samega veselja in mu samo kričal: »Še, stricek, še!

Sicer pa je bil Pručka le pri Angeli tako vesel in navidezno brezskrben. Drugače pa je bilo v pisarni in pri njem doma. Pručka je zadnji čas zelo pridno delal in vedno snoval nove načrte. Skušal se je poglobiti vedno globlje v podjetje in najti nove vire, da bi se razširilo in razmahnilo.

Nekoga dne je prišel k Menceju in se pričel z njim posvetoovati da bi zadrugo raz-

širili in napravili po drugih krajih več podjetij. Vedel je, da je v daljni okolici več krajev, kjer je dosti sadja, a v bližini ni železnice in zato se ljudje ne brigajo za svoje pridelke, ker se boje stroškov prevoza. Sadja je bilo vedno več, ljudje so potrebovali denar, a ta nesrečna prevoznina je jemala vsem pogum. Pručka je pa dokazal, da bi se podjetje z malimi stroški zdatno razširilo, denarja bi bilo vedno več, saj je bilo dovolj povpraševanja. Tudi sadijarjem bi bilo s tem pošteno pomagano in to je bil vendar glavni namen zadruge, saj je vedno gledal, da so imeli ljudje od nje svojo korist. Res so sadijarji premalo cenili vrednost sadja, ki so ga pridelali in mnogo ga je šlo po zlu. Če bi pa bilo več podjetij, bi kmetje lahko blizu oddajali sadje brez večjih stroškov, dobili bi zanj pošteno kupnino in zato bi se jim tudi kmalu vnelo veselje do sadije, ki so jo zanemarjali.

Mencej je bil takoj vnet za Pručkine zamislice. Vedel je, da bo to za kmete res dobro, če se ustanove podružnice. Pri tem bi pa bilo še bolj pomagano Pručki kot doslej, kajti imel bi tudi mnogo več dela in skrbi. Slutil je, da se želi Pručka osamosvojiti oziroma doseči kaj več, do česar je imel tudi pravico, saj je bil dober in pošten uradnik, ki se ni bal nobenega dela kadar je bilo treba.

Ker ga je Mencej zdaj dobro poznal in ni več dvomil nad njegovim poštenjem ne nad njegovo delavnostjo in vestnostjo, mu je kar sam poudaril z zadruzi mesto družabnika, češ, naj vložijo vanjo svoje prihranke, da bo dobival odstotke od dobička, a za svoje delo bo še posebej plačan kakor doslej.

Pručka je bil mahoma ves v ognju. Na vse to je že večkrat skrivaj mislil in bi tudi rekel vsakemu drugemu samo Janezu ne,

kajti kakor se ni nikogar bal, tako je imel do Janeza tiho spoštovanje, ki mu je vedno ostalo, saj ni mogel nikoli pozabiti, da je Mencej tisti človek, ki mu je izkazal največjo dobroto in ga je vrnil družbi poštenih ljudi.

In Pručka se je vneto lotil dela. Ker je imel načrt že narejen, mu je zdaj šlo urno kakor po vrvi. Kmalu je ustanovil več podružnic, dobil je zanesljive ljudi, saj je poznal vsakega človeka devet fara naokoli. In kmalu je vpeljal svoje nove uradnike pri podružnicah, podjetje je hitro uspevalo, vse je šlo kakor si je zamislil in želel.

Mencej je bil vesel svojega prijatelja. Vedno je čutil tiho zadovoljstvo, kadar se je spomnil, kako je bilo pred leti, ko je prišel Pručka prvič k njemu ves nesrečen in popolnoma izgubljen.

Pručka pa pri vsem svojem delu ni pozabil za Angelo. Kadar je mogel je prišel na kratek pomenek. Zdaj je imel pred seboj jasno zahtevano svojo bodočnost, tudi sam je bil ugleden mož in vedel je, da bo enkrat imel še nekaj premoženja, ki si ga bo pošteno pridobil. In tako je imel vse, le dobre in prijazne žene in gospodinje mu je manjkale in pogrešal jo je.

Angeli se je včasih čudno zdelo, da jo Pručka tolikrat obišče, a ni si mogla verjeti, da mu je kaj za njo. Odkar jo je začela sramota, si je vedno mislila, da je najslabša pod solnce. Svojega malega Andrejčka je ljubila kakor najdražji zaklad in skrbeli zanj, da bi bolje ne mogla skrbeti nobena mati za svojega ljubljencea.

Nekoga dne pa je Pručka legel.

In zdaj je Angela hipoma spoznala, kako je vse prazno, odkar ga ni več k nji v trgovino. Koliko veselih ji je včasih povedal in nič vsiljivega in prisiljenega ni bil!

Najuplivijsi vladarji nad dušami

Vzgoja mladine je velevažna naloga, ki jo morajo vršiti starši. Ker starši vsega ne morejo storiti, kar spada v področje izobrazbe in vzgoje, jim šola kot nadomestna ustanova olajša to nalogo. V šoli dobivajo otroci pouk in vzgojo od učitelja, ki v šolski sobi nadomešča starše. Ta uloga pojasnjuje in dokazuje važnost učiteljskega poklica. Oblikovanje mladih duš je sploh ena najvažnejših nalog, ki obstojajo na tem svetu. Iz tega sledi, da se mora učitelj zavedati te naloge ter imeti lastnosti, ki ga usposabljaajo za dobro vršenje svojega poklica.

O važnosti in častitosti učiteljskega poklica je spregovoril pomenljive besede papež Pij XI., ko je pretekli mesec sprejel v gradu Castelgandolfo — v albanakih gorah blizu

Rima — 400 italijanskih ljudskošolskih učiteljev, ki so člani Katoliške akcije. V svojem nagovoru je papež to-le poudaril: »Naš Gospod in Zveličar je sprejel, dokler je bival na zemlji, samo dva naslova: mojster in učnik. Kolika čast za vsakega učitelja, da posveča svoje življenje isti nalogi, ki ji je na zemlji služil vlovečeni Sin božji! Učitelji so pravi in najuplivijsi vladarji nad dušami: v tem je veličina, pa tudi ogromna odgovornost njihovega poklica. Posebno velika, sveta in dalekosežna je naloga tistih učiteljev, ki so obenem delavni člani Katoliške akcije; takšni se udeležujejo duhovskega apostolstva cerkve ter izvršujejo s poukom ne samo poklicno dolžnost, marveč tudi vzvišeno duhovsko poslanstvo.« Resne in znamenite besede!

DOBRO ČTIVO

K Za mesec november priporoča Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani sledeče molitvenike in nabožna premišljevanja: **Tolžba dušam v vica**h — priredil Fr. Bleiweis, II. tatis, platno, ručeta obreza 12 Din, zlata 20 Din. Knjižica je namenjena vsakemu zemljano, katerega svojci, prijatelji in znanci so odšli v večnost in čakajo v vica h njihove pomoči in molitve. — **Kraljica vernih duš**, molitvenik z obrednikom in premišljevanji za duše v vica h, spisal dr. Iv. Tul, cena 50 Din. — **Zdravje bolnikov**, molitvenik za naše drage bolnike z obrednikom. Priredil dr. Iv. Tul, vezan 55 Din. — **Sv. Frančiška Sal.**: Filoteja ali navod k bogoljubnemu življenju. Po izvirniku priredil A. Kržič, vezano, ručeta obreza 28 Din. — **Pot k Bogu**, Molitve iz Večnega življenja, priredil dr. Gr. Pečjak, platno, ručeta obreza 20 Din, zlata obreza 30 Din, usnje, zlata obreza 50 Din. Molitvenik obsega najpotrebnejše molitve za vsak dan, ima lep, precej velik tisk in priročno obliko. — **Slovanski svetniki**. Molitvenik spisal A. Mrkun in stane 10 Din, platno, zlata obreza 15

Din, platno, vatrano 28 Din. Ker imamo tudi Slovani že precej svetnikov in blažencev, je prav, da spoznamo življenje in delovanje naših priprošnjikov, jih častimo in se ravnamo po njihovih zgledih.

Krojna knjiga: Izdal jo je obrtni učitelj Knefel Alojzij. Knjiga je izborna urejena, vezana je v platno, tisk pa na lepem, dobrem papirju. Ako pogledamo v notranjost knjige, vidimo takoj, da je izšla izpod peresa strokovnjaka. Lepo oblikovani kroji, čiste risbe in način razlage je dokaz prave dovršenosti. Avtor knjige pričinja s svojo razlago prav tako, kakor mora pričeti krojač ali šivilja v praksi n. pr. najprej kako je treba vzeti mero na osebi, dalje pa, kako se mora po dobljeni meri narisati kraj in to tako pregledno, da interesent ne bo težko razumeti. Tiskana je tako, da je poleg vsake risbe tudi popis kroja, kar daje učencu lažji in hitrejši pregled. Knjiga obsega 156 strani, ima preko 100 slik, najrazličnejše kroje z raznimi oblikami in dve konfekcijski tabeli, za obleke in perilo. Ker bo ta knjiga po svoji bogati vsebini našim krojačem in krojačicam in tudi učiteljem in učiteljicam obrtno nadaljevalnih šol izborna pripomoček pri njihovem delu, upamo, da bodo prav pridno segali po nji posebno še, ker je

na njem, temveč vse tako prijazno, domače in naravno. Da, da, ta Pručka je bil res pravi človek in mož na mestu, pa kako se je znal prijazno in lepo poigrati z njenim malim otrokom.

In potem je zvedela, da je Pručka nevarno bolan. Zaškrbela jo je. Zaučutila je bolečino, kakor bi jo kdo sunil z nevidnim mečem naravnost v srce. Skrivaj je trpela in tarnala. Nikogar ni imela, da bi mu poštožila, kako hudo ji je in koliko mora pretrpeti v tej strašni negotovosti in strahu za njegovo življenje.

Potem je vzela svojega ljubljence in šla z njim v vaško kapelo koncem vasi, kjer sta odslej vsaki dan o mraku šepetaje molila, sama mu je narekovala kratke molitve, naj Bog kmalu ozdravi dobrega strica Pručko in naj mu pomaga, da bi se popolnoma zdrav spet vrnil. Kadar jo je pa premagala prehuda bolečina, je sama sebi očitala in se jezila nad seboj ter vzdihovala:

»Zakaj sem tako nesrečna! Zakaj sam verjela sleparju Tomažu, da zdaj ne morem več upati, da bi me vzljubil človek kakor je ta-le? Kako bi bila lahko srečna! Zdaj šele vidim, koliko mi je zanj, zdaj, ko ga ni več k meni! Morda me ima vendarle tudi on vsaj malo rad, morda čuti tiho simpatijo do mene, ali pa samo usmiljenje. Tolikrat je bil tukaj in nikoli mi ni nisoesar omenil.«

Naslednji dan je Angela zvedela, da ima Pručka pljučnico. Preplašena je begala po trgovini. Nobeno delo ji ni šlo izpod rok. Bila je vsa obupana in sama si ni vedela pomagati. Najrajši bi vse skupaj zaprla in mu šla stredi, a ni si upala.

Pručka je bolezen srečno prestal, njegova krepka narava je zmagala. Čez nekaj tednov je okrevaj. Komaj je vstal s postelje, je bila njegova prva kot k Angeli. Ona se ga še ni nadejala, čeprav je slišala, da je

že izven vsake nevarnosti, in je bila tega zelo vesela.

Ko ga je zagledala, da prihaja skosi vrata, je zardela samega veselja in zadrege. Obraz ji je zasijal tihe sreče. In ko je vstopil bled in shujšan, a vendar vesel, da je bil spet zdrav, bi bila najrajši kar zavriskala.

In on je bil tako prijazen in domač. Pravil ji je o svoji bolezni. Vse je obrnil na veselo stran, da je kaj trpel, o tem sploh ni omenil in smejal se je, ko mu je rekla, da je pač moral mnogo prestati.

Angela je opazila, da jo je večkrat radovedno motril in delo se ji je, da ji hoče nekaj povedati, a se sproti premisli. Samo, da je zdrav, da ne bo umrl, si je mislila Angela in bila je zadovoljna.

Pručka je dolgo posedel, a čas je minil kakor bilak in ko je odhajal, ji je bilo tako lahko pri srcu, kajti zadelo se ji je, da mu ni tako malo za njo, saj je vendarle najprej prišel k nji v trgovino, in vendarle je dobro opazila, da ni še nič kaj trden. Skrivaj je pričela upati, da jo kmalu zasnuhi.

XL

Neko poletno jutro so se pred zoro pričeli pokati topi. Vsa vas je bila pokonci.

Mencejeva hika je bila vsa ovenčana s cvetjem, zelenjem in zastavicami. Kako tudi ne, saj je sprejela danes novo gospodinjstvo in nebroj veselih svatov.

Kmalu so se pričeli zbirati vozovi s svati, bilo jih je vse polno in vendar so še vedno prihajali novi.

Topi so pokali vedno naprej. Primoža, Globoko in svečano je zabrnel v mlado jutro. Za njim se je oglašil drugi in potem tretji. Glasovi so se razposajeno zaletavali, peli in ozanažali veselje.

avtor knjige med svojimi kolegi že itak znan kot izvrsten strokovnjak. Knjiga je izšla v slovenskem in arhobrvskem jeziku, kar je še posebno po-
srednati.

RADIO

od 1. novembra do 8. novembra 1934.

Vsak delavnik: 12 Plošče, 12.50 Poročila, 15 Cas, plošče. — Četrtek, 1. nov.: 8 Plošče, 8.45 Poročila, 9 Orgelski koncert, 9.50 Versko predavanje, 10 Prenos iz stolnice, 11 Radijski orkester, 19.20 Gospodarska ura, 20 Prenos iz Beograda — vmes čas in poročila. — Petek, 2. novembra: 18 Knjižni pregled, 18.20 Plošče, 19 Albanska Golgota, 19.25 Plošče, 19.50 Jedilni list, program za soboto, 20 Requiem, 20.35 Recitacije, 21 7 besedi, 22 Cas, poročila, radijski orkester. — Sobota, 3. novembra: 18.20 Radijski orkester, 19 Nacionalna ura, 19.25 Smuška ura, 19.50 Jedilni list, program za nedeljo, 20.00 Radijski orkester, 20.30 Religiozni speli, 21.10 Radijski orkester, 22 Cas, poročila, plošče. — Nedelja, 4. nov.: 7 Telovadba, 7.30 Plošče, 8 Poročila, 8.15 Orgelski koncert, 8.35 Versko predavanje, 9.15 Prenos cerkvene glasbe, 9.45 Plošče, 10.20 Vzgoja in nega otrok, 10.40 Samospevi, 16 Kmetijska posvetovalnica, 16.30 Oktet ljubljanskega Zvonca, 17.15 Plošče, 20 Nacionalna ura, 20.25 Jedilni, program za ponedeljek plošče, 20.45 Koncert Glasb. Matice, 22 Cas, poročila, Radijski orkester. — Ponedeljek, 5. nov.: 18 Odločki iz Črne gore, 18.20 Radijski orkester, 18.40 Slovenščina, 19.10 Nacionalna ura, 19.35 Plošče, 19.50 Program za torek, jedilni list, 20 Zdravniška ura, 20.30 Komorni trio, 21.10 Otroške žalostinke, 21.50 Cas, poročila, Radijski orkester. — Torek, 6. novembra: 11 Soli ura, 18 Gospodinjstva ura, 18.20 Otroški kotiček, 18.40 Nemščina, 19.10 Nacionalna ura, 19.35 Plošče, 19.50 Jedilni list, program za sredo, 20 Prenos iz Beograda, 22 Cas, poročila, Radijski orkester. — Sreda, 7. novembra: 18 Plošče, 18.40 Glasbeno predavanje, 18.40 Francoščina, 19.10 Nacionalna ura, 19.35 Plošče, 19.50 Jedilni list, program za četrtek, uvod v opero, 20 Prenos ljubljanske opere v odmoru: čas in poročila.

V restavraciji. Natakari: Oprostite gospod doktor, da vas spomnim. Svoči ste plačali vrček pa premalo. — Gost: To je mogoče. Najbrže da je bilo ravno oni vrček, ki se inga preveč popil.

Izza hriba je počasi pokukala zarja in se takoj vsa prešerna razlila čez plan. Bila je svetla in lepa rožna kakor nevesta v čar svoje deviške ljubezni in lepote. Bela meglica je zadrtela kakor nežna prosvetna peča, zatrepetala in se dvignila nekam v višave, kjer je izgnila.

In oglašili so se pičli povei in zagotili, kakor bi bili slutili, da je v vas praznik.

Svatoški vozovi so bili zbrani. Ze se je dolg sprevod pričel pomikati proti cerkvi. Nevesta je sedela poleg Pručke, ki se je držal resno in ponosno, čeprav je bil tako vesel, da bi najrajši vriskal in objemal svet. Vedel je, da je danes Mencej spet srečen in vesel, da je našel novo družico in dobro mater svojemu otroku, ki ga je tako ljubil.

In Pručka je bil ponosen na svojo tovarišico, saj človek ne vodi vsak dan nevesto k poroki, pa še take neveste! Kako veselo jo je peljal v cerkev, saj jo je peljal svojemu edinemu in resničnemu prijatelju, za katerega bi takoj rad vse žrtvoval, pa če bi bilo treba še take žrtve.

Auca je bila bleda in lepa kakor iz marmora. Vendar ji je radost sijala raz obraz in kdor jo je pogledal, se je še enkrat nehote ozrl vanjo, saj je bilo v njenem obrazu toliko miline, da je spominjal skoro na nekaj nadzemskega.

Mencej je sedel poleg Angele. Nikamor si ni upala pogledati, saj se je smatrala za tako grešnico, a ta dobri Mencej je prejel njeno sramoto. Vedel je, da jo ima Pručka rad in da jo bo danes ali jutri zasnuhil in prav zato, da je bil njegov prijatelj še bolj vesel, je pokazal, da se ne sramuje njene družbe in se pelje z njo skupaj proti božji cerkvi, kjer bo sprejel svojo mlado nevesto.

Cerkev in bogatini

Nasprotniki Cerkve se kaj radi poslužujejo — če gre zato, da pridobe zase tudi delavstvo — že do skrajnosti obrabljene krilatice: Cerkev drži z bogatini. Dokazov za to trditev seveda nimajo, kvečjemu ti pokažejo katoličane, ki živijo nekrščansko. Ne vedo pa in nečejo vedeti, da je Kristusov nauk odpravil suženjstvo, da krščanska dobrodelnost podpira milijone revežev, da je le Kristusova Cerkev zmožna vzgajati misijonarje — junake in velikane, ki prinašajo najbednejšim na zemlji luč Resnice.

Kako drži Cerkev z bogatini, dokazujejo brez dvoma tudi papeževe okrožnice o delavskem vprašanju. Posebno značilne so v tem oziru besede Pija XI., ki zavrača trditev, da bi se Cerkev zavzemala za bogate. Pove pa odkrito, da so krivi nerazpoloženja, ki med nekaterimi delavci še vladajo napram Cerkvi, tudi katoličani (ne Cerkev). Papež pravi: Res je žalostno, častiti bratje, da so bili in so še, ki se imajo za katoličane, a se komaj

spominjajo tiste vzvišene zapovedi pravičnosti in ljubezni, ki nam ne velevala samo, dajati vsakemu, kar je njegovega, temveč tudi pomagati potrebnim bratom kakor samemu Gospodu Kristusu, in kar je hujše, ki se ne boje iz pohlepa po dobičku pritiskati delavce. Da, so celo taki, ki zlorabijo vero samo in skušajo z njenim imenom pokriti svoje krivice, da bi se ubranili popolnoma upravičenih delavskih zahtev. Njih ravnanja ne bomo nikoli nehalno resno obsojali. Oni so namreč krivi, da se je moglo, četudi neupravičeno, o Cerkvi sumiti in da se ji očita, kakor da se zavzema za bogate, a ne meni za težave in potrebe tistih, ki so tako rekoč oropani naravne dediščine. Vsa zgodovina Cerkve priča, da so ti očitki nezasluzeni in krivični; tudi okrožnica, ki obhaja nje štiridesetletnico, je zadosten dokaz, da je le po veliki krivici mogoče Cerkev in nje nauk tako klevetati in grditi.

Naj si prizadeti zapomnijo te besede.

Delo in delavec

O delu z roko in glavo, o delavcu pluga, se kire in peresa bodi kratka beseda v naslednjem:

Delo je božji dar, četudi se zdi kot zgolj kazen za greh. Je v človeku, da brezdeljen bira in umira, kot je v naravi, da neprestano snuje in obnavlja. Delo napravi prijatelja delavca in gospodarja, v delu gine vsa malenkostnost in ozkosrčnost. Delo je vse ustvarilo, kar nas obdaja, ves ta veliki svet, to naravo, ta mesta, te vasi, ceste, železnice in hiše. Kot božji blagoslov je, iz katerega se ustvarjajo umotvori in čudesa, da se jim divi človeško oko. Iz dela duha se je porodilo vse to veliko

spoznanje vidnega in nevidnega, vsa znanost, modrost in umetnost. Strašno prokletstvo nad svetom v potu svojega obraza si boš služil svoj kruh — je Previdnost obrnila hkrati v edinstven blagoslov tisočim rodovom, da v delu in ustvarjanju tudi proti lastni volji sliči vekovitemu Delavcu in Stvaritelju. Zato je delo — najnižje in najvišje, najpreprostejše in najduhovitejše — božji dar.

Pa delavci so postajali uporni, niso več hoteli ali ne znali videti veličine dela, ker pač niso hoteli ali ne znali videti Njega, svojega prvega delodajalca in gospodarja. Zato se jim je pristudilo, le z nevoljo so ga opravljali in

se mu na vse načine skušali izogniti. Ves moderni napredek je šel v jedru za tem, da človeštvo osvobodi strašnega prokletstva in mu stvari življenje v brezdelju. Še danes meni svet, da mu bo dobro tedaj, ko bo le še kot gospod ukazoval sužnjem-strojem.

Danes je v svetu strašno brezdelje. Deset-tisoči, stotisoči, da milijoni stojijo izven velike tvornice, ki se ji pravi svet, in ne najdejo zaposlitve. Težko jim je, ker čutijo, da jim poleg živeža gine še odporna življenska sila. Težko, ker se mora svet ob njih in njihovem pomanjkanju učiti iznova vrednotiti delo, ta dragoceni božji dar.

Mi zabavljamo nad razmerami. Smejimo se onim gorskim kmetom, ki se z neverjetno ljubeznijo oklepajo svojih domov ter od zore do mraka trudijo za črni kruh in boro življenja. Smejimo se delavcem na cesti, ki tolčejo kamenje, kakor bi zbirali denarje za svojo mošnjo. Smejimo se pericam, ki stojijo za plotom in snažijo perilo in se veselijo kako se bo belilo od čistote. Starokopitni se nam zdijo rokovalci, ki se upogibajo nad svojimi izdelki, kakor da bi jih napravljali za same kralje. — Pozabljamo, da so to kralji dela, ki so v sredi vsega presnavljanja in dogajanja na svetu. Ti delavci najdejo v delu svojo uteho in srečo, svoj mir in svojo zadovoljnost. Zato bi jim njihovega dela ne mogli plačati z denarjem, zasluzkom, pridelkom.

Ob najhujši rani sodobja — brezposelnosti — se hočemo učiti spoštovanja do dela in delavca, tudi do najnižjega dela in najslabšega delavca. Da ohranimo mi delavci pluga, se kire in peresa sebi in svojemu rodu najdražje, kar posedamo: življenski odpor in življensko veselje.

Mož in žena. Ze toliko let sva poročena, pa še nikdar nisem dobil tako dobre kave kot danes. — Ali je mogoče, da sem se zmotila in ti dala svojo škodelico kave?

In potem so zvonovi za trenutke utihnili. Po polju se je vila dolga vrsta voz, vsa praznična in prijazna. Žitno klasje je zvedavo kimalo in šuštel; ptiči so vresčali, peli in se spraševali, kaj vse to pomeni; gozd za poljano je drhtel, v drevju je šelestelo.

In Menceju se je zazdelo, da je tudi priroda vesela tega dne, da ga tudi priroda pozdravlja, saj jo je vedno ljubil.

Opravilo je hitro minilo in ponosno vzravan je odšel Mencej s svojo nevesto izpred oltarja. Bilo mu je kakor v lepih sanjah. Spet je vodil s seboj ljubko nevesto, spet je imel gospodinjjo in mater svojega otroka. In zdelo se mu je, da gre z njimi spet tista mlada, nežna prva ljubezen, ki jo je tako pogrešal in je tako koprnel po nji.

In ko je pomagal nevesti v kočijo, ji je prijazno pogledal v lepe modre oči. In spet se je spomnil na Mileno, tako silno sta si bili podobni. Zdal mu je blago čuvstvo zastrujilo po telesu, nežno je objel nevesto in jo kakor otroka posadil poleg sebe.

Spet so zadoneli topi in zabrnili zvonovi. In solnce se je spustilo čez svate in jim z žarki povezovalo rdeče šopke ter poljubilo nežno nevesto, kakor dehtečo lilijo sredi rožnega vrta.

Mencejeva in Ankina svatba je bila res nekaj posebnega, česar še ni doživela ta vas. Na svatovščino so bili povabljeni vsi vaščani od prvega do zadnjega. Stari očanci so se šuštili in kimali, mladina je bila vsa razigrana. Bilo je dosti jedelca in pijače, še godci so prišli, tisti bovsiki, ki tako godejo, kakor je znal sam Kurent, ki je motil ljudi, da so noreli, namesto da bi resni praznovali prosti časa.

Vse je bilo veselo in srečno, a menda najbolj nevesta sama, ki je sedela poleg ženina in se mu samo blaženo smehljala. Kadar jo je kaj vprašal, so ji vztrepetale ustnice in

komaj slišno mu je odgovorila. On pa je vedel, da je vesela in to mu je bilo v blaženstvo. Nji se je tudi vse dozdevalo prehrupno, a on se je smejal, ravnal se je po starem pregovoru:

»Napolni mero do roba, gorje pa, če teče ti čez.«

Zato so svatje kar debelo pogledali, ko jim je o polnoči prijateljsko povedal:

»Najpametneje je, da se za danes ločimo! Pаметno smo svahtovali, vsi smo dobre volje, vendar ne pijani. Zato bomo pa jutri še nadaljevali vsi veseli in zdravi. Le spet pridite jutri! Čemu bi nocoj preveč pili in zapravljali pamet in zdravje?«

Stari očanci so spet kimali:

»Pameten mož, zato je tudi beseda pametna! Prav ima! Tudi jutri bo dober kozarec ali dva!«

Mladini ni bilo preveč všeč, a kaj je hotela. Fantje so se nekaj usajali, da to ni narodni običaj, da se svatuje kar naprej, dokler je sploh vsega kaj. Toda nihče jih ni poslušal, kar je rekel gospodar, je pač moral biti!

In svatba se je res nadaljevala kar še dva dni. Svatje so ostali veseli in pametni pa dobro so se zabavali, da jim je bilo kar všeč, kar je Janez ukrenil.

Tretji dan popoldne, ko so bili spet zbrani, je vstal Pručka, zadovoljno so se mu smehljale oči, ko je udaril po kozarcu in počasi začel:

Menda lahko malo prekinemo! Oprostite in dovolite mi, da povem besedo, ki bi jo bil moral še povedati, pa sem čakal rajše za danes, za zadnji dan.

Različni ljudje smo na svetu, popolnega človeka pa sploh ni! Toda, če hočemo govoriti po pravici, moramo priznati, da je še vedno mnogo poštenih in značajnih ljudi, ki so res dobri in pravični. In dokler bo kaj

takih med nami, bo kmet še vedno vreden svoje časti, da sme biti kralj na svoji zemlji, še vedno bo vreden, da ima svoja polja, njive in hote, hribe in gore!

In eden izmed pravih naših stebrov, je današnji ženin, moj edini in pravi prijatelj Janez Mencej. Zelnjavaj se že poznavala in ne-poravnane račune imava, katerih sem se spopetka bal in si mu jih nisem niti upal omeniti. A Janez jih je sam poravnal, kredo pozabljenja je potegnil čez nje in dejal:

»Vse, karkoli je bilo med nama, naj bo pozabljeno!«

In takih ljudi je malo. Zato ga danes še toliko bolj veselo pozdravljam, mu nazdravljam in čestitam. Čestitam mu, ker je dosegel toliko v življenju, ker je vztrajal v svojih borbah in je ostal zvest samemu sebi, in vedno odkritosrčen in pošten ter dober kakor pšenična pogača.

Gospod je postal, a ni ga strpelo v mestu. Nazaj je hotel na svojo grudo, moral je na deželo k svoji zemlji, ki jo je vedno ljubil in ji stal zvest. In zemlja mu je poplačala njegovo zvestobo.

Poglejte ga, kako je srečen! Veselja mu žari obraz, pogumno gleda v bodočnost, ki se mu smeje. Blagostanje si je pridobil, vendarle ni kakor tisti svetopisemski mož, ki je zakopal svoj talent. Ni si nagrabil premoženja in občepel na njem. Dal ga je med ljudi, ustanovil je našo sadjarsko zadrugo, ki daje dobiček nam vsem. Vsakemu je pomagal kakor in kjer je sploh mogel. Vedno je gledal, da je lajšal kmetu skrb.

To je pač delal iz velike nesebične ljubezni do kmetijskega stanu in iz strahu, da bi kdo od vas ne opustil obdelovanja svojega polja in ne prodal svoje zemlje.

Današnja sovjetska Rusija

a) Država in vlada.

Današnja Rusija se je začela razvijati v drugi polovici XV. stol. iz moskovske kneževine. Zgrajena je bila že od početka na najreakcionarniji carski absolutizem. Razni carji od Ivana Groznega (1533—1584) do vstevši Petra Velikega (1689—1727) so razširili meje evropske Rusije približno na današnji obseg (razen na jugu) ter začeli prodirati že v Sibirijo. Peter Veliki je bil tudi prvi, ki je to barbarsko despotično državo organiziral, ji odprl okno na zapad ter začel uvajati vanjo evropske ustanove in zapadno kulturo. Novih ozemelj je pridobila potem še prosvetljena carica Katarina II. (1762—1796), a Aleksander I. (1801—1825), zmagovalac nad Napoleonom, je zaključil rusko prodiranje v Evropi. Pod Aleksandrom II. (1855—1881) in Aleksandrom III. (1881—1894) si je osvojila Rusija vso severno in velik del srednje Azije, a pod zadnjim carjem Nikolajem II. je prodrla do obal Tihega oceana in se tam utrdila. Tako je postala Rusija v štirih stoletjih za angleškim imperijem največja država sveta, kajti merila je 227 milij. km² (t. j. 15% vse suhe zemeljske površine ali 91 krat toliko kot današnja Jugoslavija) in je štela že l. 1914 skoro 140 milij. prebivalcev (glede prebivalstva sta jo presegali se Anglija in Kitajska).

Toda ta njena zunanja veličina nikakor ni odgovarjala njeni notranji moči. Slabili sta jo zlasti velika kulturna in gospodarska zaostalost prebivalstva ter strogo centralistični absolutizem carjev. Tenka svobodoljubna plast izobražencev se je temu vse 19. stoletje upirala, dokler ga ni s pomočjo delavstva, poražene armade in zemlje lačnih kmetov v revoluciji l. 1917 končno zrušila. Nosilci ruske državne misli so bili Velikorusi, ki so tvorili dobro polovico vsega prebivalstva države. Ti so neomejeno vladali kakih 200 večjim in manjšim narodom od Baltijskega in Črnega morja pa do Tihega oceana. Velik del teh narodov je bil še na najnižji stopnji kulture, nekaj (Poljaki, Finci i. dr.) so pa kulturno prekašali svoje tlačitelje, zato so tudi izrabili revolucijo in se osamosvojili. Izgubljena vojna, revolucija ter druge okoliščine ter njih posledice so neizmerno državo tako omajale, da ji je nekaj časa grozil sploh popoln razpad. Preprečile so ga le zmage boljševikov nad protirevolucionarnimi generali in pa prenizka kulturna stopnja številnih azijskih narodov, da bi se organizirali v samostojne države.

Nositelji komunistične revolucije so bili Velikorusi, zato se je oblast boljševikov v prvi dobi raztezala prav za prav le na Veliko Rusijo. Iz nje so boljševiki organizirali svojo državo in ji z ustavo meseca julija l. 1918 dali ime »Ruska socialistična federativna sovjetska republika« (skrajšano RSFSR). Tik pred padcem Kerenskoga je bila sicer izvoljena vseruska ustavodajna narodna skupščina, ki naj bi odločala o nadaljni usodi države, toda boljševiki so jo kratko in malo razgnali in prevzeli sami njeno krmilo. Bili so namreč v njej v veliki manjšini: od 601 poslanca so jih imeli boljševiki samo 156, to je eno četrtino, dočim so imeli socialni revolucionarji sami 58% mandatov. Glede na to so še pred njenim sestankom demagoško ubijali njen ugled, da bi ne mogla ničesar ukreniti proti dotedanjim odlokom boljševiške vlade. Zavlačevali so njeno sklicanje in proglašali, da njena sestava ne izraža več prave volje ljudstva. Ko se je potem dne 18. januarja l. 1918 končno vendar le sešla, je predsednik boljševiškega izvršilnega odbora sovjetov, J. M. Svjodlov, takoj prebral od III. sovjetskega kongresa nekaj dni poprej sprejeto »Deklaracijo pravic delovnega in izkoriščanega ljudstva« ter izjavil, da ima ustavodajna skupščina pravico razpravljati le v tem okviru. Vnela se je živahna debata, toda skupščina ni imela nobene izvršilne sile, da bi branila svojo suverenost. Pozno zvečer so pa boljševiški mornarji, ki so stražili, izjavili, da so jim zaradi

utrujenosti ne ljubi več atraziti in so jo razgnali. Tako se je boljševiška vlada brez sramu na najenostavnejši način izognila nevarnosti, da ji izreče od vsega ruskega prebivalstva svobodno in demokratično izvoljeno ljudsko zastopstvo nezaupnico. S tem je bilo pa tudi izvršeno zadnje dejanje revolucije in boljševiki so odslej neovirano in neomejeno vodili usodo Rusije.

Na Velikorusijo je bila boljševiška oblast omejena tudi še vseh naslednjih par let. Proti koncu svetovne vojne so se namreč odcepile skoro vse napredne obrobne dežele nekdanje evropske Rusije, kakor Finska, Estonka, Latvija, Litva in Poljska ter si ustanovile lastne narodne države, v Ukrajini, ki so jo spomladi l. 1919 zapustile nemške čete, je prevzel vso oblast nacionalistični general Petljura, hoteč organizirati samostojno ukrajinsko državo, vzhodno azijske pokrajine so imeli zasedene Japonci, del Kavkaza Turki, drugod so pa gospodarili razni belgi generali, ali so se tudi osnovali lastne narodne države (n. pr. Georgija), ali je pa vladalo nekako brezvladje. V že opisanih obupnih bojih s protirevolucionarnimi generali in ententnimi zavojevalnimi poizkusi, ki so trajali od l. 1919 do 1922, so ostali končno boljševiki zmagovalci in rešili so vse ozemlje nedandane carske Rusije v Aziji. Kjer to ni šlo izlepa, so vse poizkuse osamosvojitve krvavo zadušili (n. pr. na Kavkazu), večina narodov je bila pa itak že na tako nizki kulturni stopnji, da še ni bila zmožna ustvarjati lastnih držav. Tako je ostala tudi sovjetska Rusija kljub odcepitvi zgoraj omenjenih evropskih obrobni držav (v skupni površini 880.000 km² s 23 milij. prebivalcev) še vedno za Anglijo največja država sveta, kajti še vedno meri 21.553.100 km², od katerih leži v Evropi 4.582.350 km² (ali 45,8% vse Evrope) in 16.770.750 km² v Aziji (ali 38,5% vse Azije), a štela je l. 1922 še vedno 132 milijonov prebivalcev, pet let nato 148 milijonov (v Evropi 116 milij., v Aziji 30 milij.), l. 1931 pa že celo 162 milijonov, kajti Rusi so eden izmed tistih narodov, ki se množe najhitreje (letni presežek rojstev nad smrtjo znaša 21,9 na 1000 prebivalcev). Zato tudi ne bo dolgo, ko bo štela ta neizmerna država 200 milijonov prebivalcev. Na 1 km² jih živi sedaj v evropski Rusiji 19, v azijski pa 2 (v Sloveniji 72 na 1 km²). Glavno mesto je že od februarja l. 1918 Moskva namesto prejšnjega Petrograda, ki so ga boljševiki po Leninovi smrti l. 1924 prekrstili v Leningrad.

Ko so si velikorusi boljševiki v letih 1919—1922 zopet osvojili veliko večino ozemlja nekdanje carske Rusije, se niso vrnili nazaj v napake nekdanje caristične narodnostne politike, temveč so v zmislu načela s a m o d l o č b e n a r o d o v, ki so ga vsaj na videz zastopali, priznali nekaterim neruskim ozemljem značaj samostojnih sovjetskih republik ter ustvarili v letih 1923 in 1924 iz njih veliko zvezno državo, ki nosi uradno ime »Zveza socialističnih sovjetskih republik« (rusko: »Sojuz socialističeskih sovjetskih republik« ali okrajšano SSSR). Nekdanja Rusija je torej uradno sploh izginila, oziroma se omejila le na ozemlje Velikorusov, iz nje je pa nastala SSSR, sestoeča iz naslednjih sedmih sovjetskih republik:

RAZNO

Tretji kongres francoske in belgijske delavske mladine se je vrtil nedavno v Parizu. Došlo je več tisoč odpuslancev. Na zborovanju so razpravljali o vseh vprašanjih, ki so v zvezi z organizacijo kršč. delavske mladine. Ob zaključku je daroval zahvalno službo božjo sam parški kardinal Verdier in ob tej priložnosti tudi govoril primeren govor.

Sesturni delavnik je uvedla tvornica vagonov v Brodu. Sedaj je tam zaposlenih 120 delavcev.

Bivši nemški cesar Viljem je dobival od države 3.725.000 dolarjev letne plače; poleg tega je imel še ogromne dohodke od svojih posestev.

Najboljše sredstvo za obranitev zoh navaja H. Baldwin, zobni zdravnik angleškega kralja. Obstoji v tem, da damo v koraec vode čajno žličico namizne soli in rabimo jo kot ustno vodo.

»Arbeiter Ztg.« poroča, da so avstrijski socialni demokrati imeli v nekem mestu na Nižavstrijskem svoje zborovanje. Navzven je bilo 70 odpuslancev socialno-demokratske stranke. Policija za zborovanje ni vedela. Sklenili so, da se bodo borili za svoje cilje na boljševiki način. Nova — nezakonito obstoječa — avstrijska socialistična stranka želi združitev s komunisti v enotno revolucionarno socialistično stranko.

Sedemdeset let je minulo dne 28. septembra 1934, odkar je ruski carizem premagal Poljsko in si jo osvojil. Takrat so se sestali v Londonu angleški, francoski in nemški delavci, pa tudi poljski in italijanski revolucionarji, da protestirajo proti krvočelnosti ruskega carizma. Zahlevali so samoodlobo narodov. Ta sestanek je bil začetek mednarod. svetovnega delavskega gibanja »Delavska politika« piše, da se skoraj v istem klavirnem položaju kot pred 70 leti, nahaja delavstvo tudi danes. Ali ni ta ugotovitev pravzaprav dokaz, da bi socialistično delavstvo moralo ubrati v korist svojega stanu drugačna pota kot v preteklosti?

Premoga v Jugoslaviji so nakopali v prvih sedmih mesecih 671.000 ton. Število premogarjev je bilo v juniju 5711, uradnikov 124.

1700 km po ceveh gre petroleji iz Mezopotamije do Sredozemskega morja. Začetna enotna napeljava se proti koncu cepi na dva dela in pride ena cev do morja v Siriji (francoska), druga v Palestini (angleška).

Modrer je tudi on, ki zna biti neumen, kadar je treba.

B-ski:

Ob dvajsetletnici svetovne morije

(Nadaljevanje)

Tisti večer pa se mi je zdel lepenjski p. d. Dobravce precej slab, tresla ga je mrzlica in nič ni upal, da bo še kdaj zagledal svoj rajski Bohinj. Dostopil sem mu na čuden način pridobljeno eukajo, a katero mu pa ni bilo mnogo pomagano. Pač pa se je ali za res ali samo na videz čutil precej boljšega, če ne napol zdravega, ko je zavžil košček sladkorja, na katerega sem mu nakopal zdravilo za več — čudovite Hoffmannove kapljice. — Ko sva se pozneje enkrat po vojni zopet znašla v Bohinjski Bistrici, se je še vedno živo spominjal več-uključujočega zdravila in mi je tistih par kapljic bogato poplačal a koruze za žgance, ki jih je koncem vojne nam odkricem tako primanjkovalo in jih etanu primerno še vedno radi jem.

Vlak drvi dalje in dalje v noč. — Napočil je dan. Zdaj pa nekoliko v skino!

Zjutraj. Javno. Slana. Velikanski kupi elame. Negredne njive sladkorne pese. Lepa goveja živina. Mnogi mlinci na veter. Ohrvoti in krompir sta še na njivi. Na stoječih lužah led. Konji se svobodno pasejo po polju. Velika ograja polna ovac. Jih mozejo. Veaka pomoljena: marš, na polje! Hiše revne, pokrite s elamo. Tam kojejo ajde. Na njah je še konoplja. Na onem travniku se pase popolnoma rdečkalorjavo in popolnoma črne govedo, ne posebno lepe rasti. Krave imajo veliko vime, a grdo zveržene rogove. Ob železniškem tiru nobene straže, razen čuvarjev. Velika postaja Kopalov. Na stolne vagonov. Mnogo parnih strojev. Od daleč dve cerkvi. Tu je krava, tam pa konj zvezan za obe sprednji nogi z vrvoj, pač zato, da po potrebi živali lažje ujamejo. Velike jate gosi. Nšetelo ovac. Postaja Gruznoje. Voli vozijo peso raz polje. Lokomotivo, ki nas sedaj pomika dalje, kurijo z oljem in ne s premogom. Postaja Pulvil. Veliki kupi ajde. Vedno več konoplje. Ura je tri popoldne. Ljudje se vračajo iz cerkve. Tam blizu pokopališče. Ob prebodu fer železniško progo razleza fant harmoniko in odpira uata. Revne, apeltene hiše. Panji na vrtu. Precej lepi trije prašiči. Umazana reka, kakor Ljubljanska široka.

Nekoliko več smo se zamudili na postaji Kornjeva. Tu so mnogi dobili v dar ajdjo, toplo mleko in kruh. Sploh so bili ljudje, ki jih je mnogo prišlo nas opazovat na ta kolodvor, dokaj prijazni. Le hči nekake železniškega čuvara je na pozdrav našega tania odgovorila s tem, da je pokazala dolgi jezik in nato prav krepko položila svoj zelo znesimpatični pljune na tla. Pač bolna na telesu in duši.

Pa še nekaj zanimivega sem opazil na postaji Kornjeva. Vee, mlado in staro, je luščilo in vžival seme solnčnih rož. In kako uspešni so Rusi z to delo! V uata mečejo z veliko naglico seme z semenom, ga zdrobe z zobmi, zgrizejo, pojedajo, a istočasno jim letijo neverjetno hitro prazne luščnice iz uat. Seme solnčnih rož je prava ruska narodna jed, zelo priljubljena tudi pri naših in celo med izobraženimi krogi. Semetke luščijo vsi, profesor in dijak na potu v šolu in med odmorom, pioneroša, romajoč od hiše do hiše, fant in dekle na sprehodu, vojak v vojašnici in na potu, kramarji in kramarice za etojnicami itd. Kakor pri nas ližol, prodajajo v Rusiji vee apertike trgovine tako priljubljeno in telesnemu ustroju kaj koristno seme solnčnih rož.

Tudi ujetniki smo se pozneje tega semena tako privadili, da nam je bilo brez njega kar dolg čas. Spretnost v noter in ven mešanje semetkov, kakor jo etavlajajo Rusi, pa ne vem, če je kdo dosegel izmed nas.

Med Denom in Volgo

Okrog 7 zvečer, dne 11. septembra 1914, smo privozili na železniško postajo Kurek. Dobili smo zopet po 25 kopejk, ki sem jih razdelil, ne da bi po moji etari navadi kaj zgor plačale. Kurek je večje mesto, saj je bilo tedaj gubernijski gorod (pokrajinski mesto). Vendar o njem ne morem ničesar povedati, ker je bil že večer in nisem ničesar videl.

Ko je bila noč za nami, sem zagledal manjšo postajo Marneži. Zunaj nič izrednega. Pač pa sem zadaj v našem vagonu opazil nekaj, kar moram povedati. Rusin Lazar Pavel molil. V roki drži podobico Sreca Jezusovega, eč po običajni grškotokatike vere prekrizuje in poljubja sveto podob.

Doma ima ženo. Šno leto je šele poročen. On je vse rusinski (ukrajinski) narod tako odločen in neustrašen v svojem verskem čustvovanju, bo v zlec nepoplenemu zatiranju v današnjih dneh prej ali slej samotojen. Živijo Pavel Lazar!

Sledila je večja postaja Kastornaja. Ničesar posebnega. Čudno se mi je le to zdelo, da so dolelej pred mnogimi čuvajnicami stale z dotičnim znamenjem v roki — ženake. Najbrž so močje upravljali od Rusov zasledene galske proge. — Dobili smo zopet slenengos in sicer 24 in ne 25 kopejk. Nekoga se je torej nekaj sprijeloc. Par kilometrov pred takratnim pokrajinskim (gubernijskim) mestom Voronežimo smo videli veliko reko Don, po kateri imajo ime donski kozaki. Don je, kakor ogromna večina drugih ruskih rek, moten in se izliva v Azovsko morje. Pri tej priliki naj opozorim, da se Don pri mestu Caricinu zelo približa Volgi. Ako bi napravili na tem mestu med obema prekop, bi lahko velike ladje iz Kaspijskega morja po Volgi ekoi omenjeni prekop in po Donu vozile v Azovsko in Črno morje in dalje v svet, kar bi bilo ne samo za kraje ob Kaspijskem morju, temveč tudi za večji del južne Rusije velikanskega gospodarskega in političnega pomena. Udejevitvev prekopa Don-Volga imajo menda sovjeti v načrtu in se le čudim, da ga še niso izvršili.

Zvečer smo dospeli na postajo Domovo, naslednjega dne, 13. septembra 1914, smo se zbudili na postaji Cetovka in nato smo se znašli na večjem kolodvoru v Tambovu. Naklet sem iz vagona 11 cerkva in nekaj tovarn. Opoldne smo dosegli Razkazovo. Okrog 3 popoldne se je ustavil vlak v Keršani. Lep kraj na gričku. Ko smo se peljali mimo, je vsa vas, staro in mlado drvelo in se valilo po strmini gričku navzdol do železniškega tira. Zanimiv prizor! — Na mali postaji Unet smo arešali vojaški vlak in smo začudeno gledali, ker so se v vagonih vozile, recimo — tudi njihove žene in hčere. — Zvečer smo bili na postaji Vapata. Ujetniki so se vsi na kolodvor in v njegovo bližnjo okolico, da nakupijo kruha. Pa glej, vlak odpiha dalje in nad 60 Avstrijev ostane na tej postaji. Ponemči so dospeli za nami s posebnim pospešenim vlakom, tako, da smo bili naslednje jutro, dne 14. septembra 1914 na postaji Kolosel zopet vel skupaj. Ob 8 zjutraj sem na postajci Šalovka-Hovrenskaja pogledal na kolodvorski toplomer. Katal je 6 stopinj Celzija toplote. (Nadaljevanje.)

DROBTINE

Katoličani na Švedskem. Švedskega prebivalstva je 6 milijonov, med njimi je danes le 4 tisoč katoličanov. Kljub temu najmanjmu številu pa je treba upoštevati, da katoliška cerkev med Švedi lepo napreduje. Pravkar so v Stockholmu posvetili kapelico v čast sv. Janezu Bosku. Vodili jo bodo salezijanci, Krasita jo vse sliki dvanajstih apostolov, ki ju je naslikal Eduard Berggren. Dominikanci, ki so bili 400 let izgnani iz Švedskega, so odprli lastno kapelico z ženskimi zavetiščem, katerega vodi 5 dominikank. Iz Monakovega so prišle šolske sestre iz kongregacije ubogih sester naše ljube Gospe. Tudi katoliška knjigarja je v Stockholmu. Prav tako imajo katoličani društvo, ki ima namen odgovorjati na napade proti katoliški cerkvi v svetovnem časopisju ter širiti poročila o katoliških zadevah in dogodkih doma in po svetu. Tudi v Bromolli in Linkopingu so katoliške kapelice. V Helsinbergu so se naselile sestre poljske kongregacije Marijinih dbkel, ki imajo predvsem ta namen, skrbeti za otroke poljskih delavcev, ki so se naselili na Švedskem. Framazon je vprašal duhovnika: »Kaj je neki Bog delal, predno je ustvaril svet?« Duhovnik odvrne: »Leskovke je urezaval za vse one, ki jezika ne morejo za drugo uporabljati kakor za neumna vprašanja.«

Zakaj petelin poje? Ruski učenjak Siničin iz Minska je objavil delo, v katerem poroča o svojih raziskovanjih petelinjega petja. Na poskusnem petelinu, ki ga je zaprl v svojo sobo, je ugotovil, da se oglašja v rednih, enournih presledkih med 11. zvečer in 5. zjutraj. Razlika napram točnemu času je znašala kvečjemu 10 minut. Pred 11. je bil nem, po 5. pa je pel zelo usenakomerno. Kakor domneva Siničin, ne vplivajo na petelinje petje niti svetloba, niti sprememba zračnega tlaka, niti pogovori ljudi ali glasha. Med 2. in 4. zjutraj je bilo petje najglasnejše in ga je spremljalo prhutanje s perutmi. Točnega vzroka, zakaj petelin poje,

Pred simo si nahavite pravočasno in po nizkih cenah:

Šivane in druge odeje

Trgovski dom Sternecki Vam nudi:

- Din 90—, 94—, 105— šivane odeje iz kotona in ruša
- Din 125—, 128—, 170— šivane odeje iz finega klota
- Din 30—, 39—, 88— flanel odeje
- Din 150—, 225—, 254— volnene odeje
- Din 47—, 57—, 63— konjske odeje
- Din 208—, 251— odeje za na voz in avto.

TRGOVSKI DOM
Sternecki
TOWNSHIP - PENIA - 11 - OBLEK

Celle št. 19

Zahtevajte takoj novi veliki ilustrirani cenik, katerega dobite brezplačno in v katerem najdete vse, kar potrebujete. Kar ne ugaja, se zamenja ali vrne denar.

Siničin ni dognal, pač pa domneva, da ima tu glavno vlogo vrtenje zemlje ali pa kakšno neznano žarenje. Ni izključeno, da je enakomernost petelinjih klicev vplivala v pravadnih časih na to, da so si ljudje dan razdelili v 24 enakih odsekov, današnji ur.

Novi poklici krajajo ženskam življenje. Praga je izdala statistiko umrlih v zadnjih letih. Iz teh podatkov je razvidno, da so doslej ženske živele povprečno 10 let dalj ko moški. Zadnja leta pa se je to za ženske tako ugodno razmerje začelo izpreminjati. Vzrok je pač ta, ker si vedno več žensk služi svoj vsakdanji kruh v svobodnih poklicih.

Svojo glavo je prodal. V Manchesteru živi ta čas možki z imenom Datas, ki prodaja svojo glavo za 1000 funtov sterlingov in doimrno rento 396 funtov sterlingov. Ta možakar ima po izjavi raznih strokovnjakov najpoponejši spomin na svetu in več znanih medicincev je pripravljenih plačati mu zahtevane vsote, da bi — po njegovi smrti sveda — lahko preiskali njegovo glavo in po možnosti našli skrivnost tega spomina. Kakor pravi Datas sam, bo zaedno pogodbo podpisal v bližnjih dneh. Kupei so izjavili, da so pripravljeni plačati tudi pogrebne stroške zanj in za vse člane njegove družine. Svojo glavo je mož prodal že l. 1904. Štirim ameriškim zdravnikom, ki so mu dali celo 10.000 funtov zanj. Umrli so pa vsi pred njim, tako da je l. 1926. odpotoval v Ameriko, da si da izstavi uradno potrdilo o njihovi smrti, tako da bi potem svojo glavo lahko prodal še drugim. Ko se je vračal, ga je v Newyorku napadla tolpa razbojnikov, ki so bili ne-kaj slišali v vrednosti njegove glave. Datas pa je napadalcem ušel in je srečno prispel v Liverpool. Vendar pa je smatral tu za potrebno, da se postavi pod policijsko nadzorstvo.

Mravlje. Med malimi živali je znana vrsta malih mravelj tatic. Naselijo se kje v bližini mravljišča večjih sester. Izkopijejo podzemeljske rove, ki vodijo na skrivaj do gnezdišča velikih mravelj, oropajo jajčeca in jih požro. Ako so zasane pri roparskem poslu, se nekaj časa spretno branijo, nato pa zbežijo skozi prej omenjene rove. Večje in močnejše mravljice ne morejo za roparicami, ker so so luknje za pobjeg veliko preozke za trupla preganjalcev

NALAGAJTE DENAR pri HRANILNICI IN POSOJILNICI V KAMNIKU ŠUTNA 22 V LASTNI HIŠI

registrirani zadrugi z neomejeno zavezo

Ugodnosti: Jamstvo prosaga večkratni znesek vseh vlog. - Dobra obravnavanje. - Nova vloga vedno plačljiva. - Delokrog neomejen. - Na razpolago poštne položitve

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor velja za enkrat Din 5. Naročniki „Domoljuba“ plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje prireditelje ali iščejo naslov oskrbnika obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe

Prodaj posestvo

po ugodni ceni, ležeče 10 min. od Postaje Podnari. obstoječe ca 7 ha gozda, njiv in travnikov da je moč očistiti 4-5 goved, 4 prašiče, zraven en nadstropna hiša in gospodarsko poslopje skoro novo, pri hiši skatni vrt. — Naslov v uravi Domoljuba pod št. 12.257

Sivalni stroji

raznih najboljših tovarov od Din 1500/- naprej. — Dvoosolna od Din 900/- naprej edino pri stari domači tvrdki M. R. Plevet. Preska pri Medvodah. Zahlevajte ponudbe!

Pletilni stroji

se oddajo po zelo ugodni ceni. — Ponudbe stavite Štefi Grebene, Hrastnik.

Enodružnisko hišo

protim. 900 m² vrta. Naslov v uravi Domoljuba pod št. 12.146.

Nudimo

Vam za majhen denar dobra oblačila. A Presker. Sv. Petra cesta 14.

Sprejem

14-16 let starega fanta, vajenega kmetijskih del. Zalog št. 10.

Iščemo zbiralce naročil

Tudi take, ki že prodajajo trgovcem in pekomo! — Ponudbe nasloviti z znamko za odgovor na: Separator, Ljubljana, poštni predal 307.

Slebernik. 70. zvezek

Mohorjeve knjižnice. Ilustrirana knjiga. Uvod napisal Jakob Solar. — Naš besedni mojster Oton Zupančič je prevedel ta veličastni srednjeveški misterij tako mojstrski, da prevod celo prekaša izvirnik po melodiki, zvočnosti, čistosti in preprostosti jezika. Prav ta jezikovna dovršenost nam dviga vso umetnost v prijeten užitek popolne skladnosti z vsebino. Zato nam je Slebernik v tej obliki velika umetnina, ki daje občutiti veličino srednjeveške verske drame, s katero nas uvod na kratko seznanja. Cena broš. izvodu 21 Din, vezanemu 30 Din (za neude pa 28, oz. 40 Din). Priporočamo.

Ne na dolgo. Slišal sem, da se je vaša hči pomirila s svojim ženinom. — Pomirila se je res, toda ne za dolgo, kajti čez tri tedne bo svatba.

Krojaci in šivilje!

Krojna knjiga za damske obleke in perilo. ki ima 157 strani in preko 100 risb, je izšla. Zahlevajte prospekt! — Na-lov: Knafeč Alojzij, krojni učitelj Krčevniška ul., Ljubljana.

Napredaj. Večna hiša

z vrtem za gostilno ali obitv. Domalah. — Posedstvo blizu Mengša. — Hiša z vrtem na Krži pri Kamniku. Kupnja najmanj 5000. s hipoteko odn. s hran. knjižnicami. — Več se poizve pri Lap Antonu posestniku v Kamniku.

Pozor gozdarji!

Nabavite si prvovrsten izdelek sekir in pilav, katere pošiljam po pošti. Cena kilogram 20 Din. Za vsak komad prevzamem garancijo. Trgovci imajo popust. Matevž Krmelj, Log. pošta Škofja Loka.

Ročna torbica

in mala vsota denarja je bila izgubljena 25 t. m. na Banoinski cesti od Prevoj do Lukovice. — Pošten najditelj se naproša, da javi svoj naslov upravi Domoljuba pod št. 12.284

Fige za žganjekuho

dobite poceni pri Gospodarski zvezi v Ljubljani.

Poceni in dobra

kupite špecerijsko in in manufakturno blago pri Müllerju, Grosuplje prej Hude.

Morski velikani izumirajo

Lov na morske kite je pomenil včasih nevaren boj med človekom in tem morakim orjakom. Danes pa ta lov ni več nevaren za človeka, pač pa pomeni za kita samo še uničevanje. Kita zasledujejo zaradi ogromnih množin mašči, iz katere delajo ribje olje, in njegovih kosti. Zaradi tega ga z vedno večjo vnošo love. Včasih so ga lovili na ta način, da so pogumni lovci z ladje spustili majhen čoln in veslali proti kitu. Ko so prišli blizu njega, je spreten strelec vrget v žival harpun, t. j. veliko železno in koničasto piščo, ki pa je imela nazaj zakrivljeno ost, kakor jih ima trn. To orožje, ki pa je bilo z debelo in dolgo vrvo privezano na čoln, se je zarilo kitu v telo. Ranjena žival se je potopila in bežala. Med tem se je vrv na vretenu v čolnu vedno bolj odvijala, tako, da ni žival potegnila čolna v globino. Včasih pa se je zgodilo tudi to, ali pa je ranjena žival z enim samim zamahom repa razbila čoln in pobila ljudi. Če je šlo vse po sreči je žival kmalu omagala, nato so začeli zopet navijati vrv in s čolnom veslati proti ladji. Tam so s posebnimi pripravami včasih še živo zverino potegnili na krov in jo začeli mesariti. Danes ne porabljajo več harpun, ki bi jih bilo treba metati z roko, ampak imajo posebne topiče, s katerimi streljajo na žival kroglice, ki v živali eksplodirajo in jo smrtno ranijo. Te kroglice so tudi privezane za vrv, s katero potem potegnejo mrtvo žival na ladjo. Boj s kitom je potemtakem postal človeku popolnoma nenevaren, na drugi strani pa vedno bolj dobičkanosen. Zato sedaj ugonabljajo kite kar v ogromnih množinah.

Žival, katere je začutila, da v dosedanjih morjih ni več varna, se je začela umikati proti Lednemu morju, bodisi južnemu kakor severnemu. Tam jih varujejo velike ledene gore, za katere se skrijejo, da parniki ne morejo do njih. Pa tudi to ubogo živali ne bo rešilo pogina, ker so že začeli za lov proti kitom uporabljati letala, ki mečejo bombe na živali. Kadarkoli taka bomba zadene kita, letalo vaji ladji, kje leži mrtva žival, nakar se parnik prrine skozi led in potegne mrtvo truplo na krov. Zato ni čudno, da je v kratkem pričakovati, da bo izginil iz morja zadnji kit. V varstvo kita se je oglasilo sedaj več učencev, ki prosijo vlade raznih držav, naj izpolnjuje zakone v varstvo kita, ker je tudi za znanost velikega pomena. Čeprav svet kita pozna že dolgo časa, vendar znanstveniki še premalo vedo o tej živali. Znano je sicer, da je kit sesalec in ne riba in da diha s pljuči. Vendar je znanosti še velika uganka dejstvo, kako more kit, kadar je preganjan, po cele ure prebiti pod vodo, ko bi se drugače v tem času vsaka žival, ki diha s pljuči, morala zadušiti.

Za klobase

kravice in riževe izdelujejo apetično dišavno mesčino, katere da klobasam dober okus in prijetno aromo. • Ako hočete imeti res dobre klobase, poslužite se „Aromatina“ • Glavna zaloga „Aromatina“ dišavne mesčine: Adria-Coloniala, Filip Šibenik, Ljubljana. Zahlevajte „Aromatin“ pri Vašem trgovcu. • Za poskusne vzorce vpošljite Din 3/- v znamkah.

Na smrt obsojeni. Kaj bi si želeli pred usmrtnitvijo? — Prinesite mi porcijo ostrig; nikoli jih nisem jedel iz strahu, da bi se ne zastrupil.

Ko so v družini odmolili večerno molitev, vpraša sinček očeta: »Zakaj pa vsakokrat tako čudno pogledaš mamko, ko rečemo: Reši nas hudega, amen?«

»Čemu ti je rožni venec,« vpraša delavec katoliškega tovariša, ki se ponorčevati iz njega. To da še predno je mogel nadaljevati, mu je katoličan odvnil: »Zato ga imam, da čez dan prestežem, s koliko bedaki sem prišel v dotiko. Ti si danes prvi.«

Intervju. »Kako ste dosegli 100 let starosti?« — »S potrpljenjem, moj mladi mož.«

Trdka

F. I. Goričar - pri Ivanki

Ljubljana, Sv. Petra cesta 29

priporočajo za jesen svojo zalogo blaga takon pr.: za moške suknje in obleke že od 35 Din naprej, za damske plašče in kosume od 28 Din, za jesenske obleke modno blago od 14 Din, flanelo za perilo od 7 Din, cvil za modroce od 24 Din, platno za rjuhe od 13 Din, zimске rjuhe, deke, kovrte, volnene jope, majo, vsakovratno trikotarje, rokavice, nogavice, damske in otroške čepice. Velika izbira dežnikov od 46 Din, ročne torbice, aktovke, nahrbtnike, polne kovčge, perja za blazine in puh. V konfekcijskem oddelku nudimo veliko izbero damskih jesenskih in zimskih plaščev od 180 Din, dekliske plašče od 150 Din, otroške plaščke od 95 Din naprej. Vse komletne potrebščine za krojače in šivilje. Naš glavni princip je, nuditi svojim odjemalcem le prvovrstno blago, v cenah pa hočemo biti nižji kot povsod drugje.

Iz zakonskega življenja. Žena: Možiček, danes imam pa mnogo stvari, ki moram o njih govoriti s teboj — Mož: Na to sem pa res razveden. Navadno govoriš z menoj o tem, česar nimam.

V soli. Če gre šest dečkov na breg reke in dva roditelji prepovedo kopati se, koliko se jih gre kopat, Mihec? — Vseh šest, gospod učitelj.

Novo črno brinje in fige oddaja po ugodni ceni

Ivan JELAČIN - Ljubljana. Emonska št. 2

Moderna žena. On: Tega ne razumem! Vedno nova obleka. Včasih so bile ženske bolj štedljive. — Ona: Kaj bi govoril. Iz ene obleke svoje matere bi si jih lahko napravila pet!

Kompromis. Prodaj ti to lepo praznično obleko za 200 Din. — Ali bi je ne mogel dati ceneje, če bi jo oblačil samo ob delavnikih?

Sukno za črne obleke in suknje, modni kamgarni za damske plašče ter raznovrstno drugo manufakturno nudi po ugodnih cenah

Oblaclilnica za Slovenijo, Ljubljana. hiša Gospodarske zveze.

Državnim in javnim nameštencem tudi na obroka. Sprejemamo tudi knjižnice članice Zadrugne zveze.

V avtobusu. Luči v avtobusu so sežadene ugasile in potniki so pograbili za jermene in podobne reči. — Ali vam smem poiskati jermen, gospodična? se je obrnil gospod k svoji sosedli. — Ne, hvala, ga že imam. — Ali bi vas potem smel prositi, da spustite iz roke mojo kravato?

Brinje in fige vedno v najboljši kakovosti dobite pri tvrdki

FRAN PORČNIK d. z o. z. - Ljubljana - sedež Tršičev (Dunajska) št. 33 Javna skladišča (Balkan)

Modra razsodba. Oče je izročil sinu posestvo, sebi pa je izgovoril gornje nadstropje. Sin, ki bi bil rad sam stanoval v gornjem nadstropju, mu prigovarja, da naj rajši stanuje v pritličju, ker mu ne bo treba hoditi po stopnicah. Oče se ne uda. Končno ga vrže sin po stopnicah. Pride do tožbe. Sin se izgovarja in skuša prepričati sodnika, da je pravica na njegovi strani. Sodnik ga vpraša: »Ali znate narediti križ?« — »Seveda ga znam. V imenu Očeta in Sina.« — Sodnik ga prekine: »Domolj! Ali ne vidite, da je Oče zgoraj? Prvo nadstropje pripada očetu.«